

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY KŁOMNICE**

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

SPIS TREŚCI - UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1	Dane ogólne Stan prawny gruntów	3
2	Uwarunkowania rozwoju gminy Kłomnice wynikające ze <i>Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”</i> i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+	5
3	Zadania służące ponadlokalnym celom publicznym	8
4	Cele i strategia rozwoju gminy Kłomnice	9
5	Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrona ich zdrowia oraz zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem Zagrożenie bezpieczeństwa ludności i jej mienia	11
6	Uwarunkowania demograficzne	12
7	Potrzeby i możliwości rozwoju gminy	12
8	Przeznaczenie terenów	14
9	Bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę	16
10	Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony	18
11	Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	19
12	Zagospodarowanie terenów	
1)	Użytkowanie gruntów, istniejąca zabudowa	24
2)	Komunikacja drogowa	25
3)	Komunikacja kolejowa	28
4)	Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna	29
5)	Obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW, a także ich stref ochronnych	29
13	Uzbrojenie terenów	
1)	Zaopatrzenie w wodę	31
2)	Gospodarka ściekowa	32
3)	Odrowadzenie wód opadowych	32
4)	Energetyka	33
5)	Gazownictwo	33
6)	Telekomunikacja	33
7)	Gospodarka odpadami	33
14	Stan środowiska	
1)	Budowa geologiczna, ruchy masowe ziemi	34
2)	Stan powierzchni ziemi, gleby, melioracje	34
3)	Wielkość i jakość zasobów wodnych	35
4)	Stan powietrza atmosferycznego	38
5)	Występujące uciążliwości: hałas, wibracje i promieniowanie elektromagnetyczne	39
6)	Klimat	40
7)	Walory przyrodnicze - obiekty i obszary wymagające ochrony	40
8)	Walory krajobrazowe środowiska, w tym krajobrazu kulturowego Rekomendacja i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenie przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych	41
15	Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych oraz udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla Występowanie terenów i obszarów górniczych	42
16	Wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej	43
17	Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych	45

1. DANE OGÓLNE

STAN PRAWNY GRUNTÓW

Gmina Kłomnice zajmuje powierzchnię około 148 km², jest gminą wiejską, położoną w powiecie częstochowskim, w północnej części województwa śląskiego.

Gmina Kłomnice liczy ok. 13, 5 tys. mieszkańców.

Średnia gęstość zaludnienia wynosi 92 osoby/1 km².

Centralnym ośrodkiem gminy jest miejscowość Kłomnice, będąca siedzibą władz gminy.

Gmina Kłomnice graniczy z gminami:

- 1) Kruszyna - od północnego-zachodu,
- 2) Gidle - od północnego-wschodu,
- 3) Dąbrowa Zielona - od południowego-wschodu,
- 4) Mstów - od południa,
- 5) Rędziny - od południowego-zachodu,
- 6) Mykanów - od zachodu.

Gmina Kłomnice położona jest w połowie drogi między Radomskiem a Częstochową.

Tradycyjnie obszar ten był związany z Ziemią Wieluńską i województwem sieradzkim.

Przez XIX w. i pierwszą połowę XX w. ukształtowała się sieć gmin, która przetrwała do 1948 r. Miejscowość Kłomnice należała do gminy Kruszyna, wschodnią część obszaru obecnej gminy obejmowała gmina Konary z siedzibą w Zawadzie, południową część gmina Garnek, a południowo-zachodnią część obszaru gmina Rzeki z siedzibą w Kłomnicach.

W 1948 r. miejscowość Kłomnice przyłączono do gminy Rzeki i nazwę zmieniono na gminę Kłomnice. Od tego czasu było kilka zmian administracyjnych, m.in. w latach 1958 - 74 zamiast gmin funkcjonowały gromady. Przy kolejnej reformie, w 1974 r. powstała gmina Kłomnice w jej obecnym kształcie. Do województwa śląskiego gmina Kłomnice została włączona w 1999 r.

Z ogólnej powierzchni gminy Kłomnice obejmującej 14 785 ha (dane 2014r.):

rodzaj użytku	pow. /ha/	udział w pow. gminy [%/
użytki rolne razem	10748	72,7
grunty leśne	2824	19,1
grunty zadrzewione i zakrzewione	266	1,8
grunty pod wodami razem	118	0,8
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	740	5,0
nieużytki i tereny różne razem	89	0,6

Na przestrzeni ostatnich lat powierzchnia użytków rolnych maleje, w szczególności dotyczy to gruntów ornych (spadek w latach 2012- 2014 o 25 ha), zwiększa się powierzchnia użytków leśnych, zadrzewionych i zakrzewionych oraz gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (wzrost w latach 2012 - 2014 o 9ha).

Gmina Kłomnice jest właścicielem gruntów o łącznej powierzchni 506,66 ha, w tym: dróg i terenów komunikacyjnych -281,27 ha, gruntów ornych -85,38 ha, łąk -77,55 ha, pastwisk -8,96 ha, lasów -14,24 ha, gruntów zadrzewionych -10,36 ha, terenów mieszkaniowych - 6,91 ha, terenów przemysłowych - 1,45 ha, terenów zabudowanych innych - 9,17 ha, nieużytków 2,16 ha, rowów, wód - 6,30 ha, terenów zurbanizowanych niezabudowanych - 0,63 ha, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych - 2,74 ha.

W skład administracyjny gminy Kłomnice wchodzi: 23 sołectwa oraz 50 jednostek statystycznych: wg BIP Urzędu Gminy 30 miejscowości (oznaczone w tabeli pogrubioną czcionką), wg GUS 36 miejscowości i 14 części miejscowości (łącznie 50 wyodrębnionych jednostek statystycznych):

lp	sołectwo	nazwa miejscowości, części miejscowości (kolonia, przysiółek, gajówka)
1)	Adamów	Adamów – wieś Huby – wieś Adamów – kolonia (część miejscowości Adamów)
2)	Bartkowice	Bartkowice – wieś

3)	Chmielarze	Chmielarze – wieś Raków – część miejscowości Chmielarze
4)	Chorzenice	Chorzenice – wieś Mostki – przysiółek (część miejscowości Chorzenice)
5)	Garnek	Garnek – wieś Antoniów – osada leśna (miejscowość Antoniów) Błonie – przysiółek (część miejscowości Garnek) Mościsko – część miejscowości Garnek Poddąbek – część miejscowości Garnek Pod Fabryką – część miejscowości Garnek
6)	Karczewice	Karczewice – wieś
7)	Kłomnice	Kłomnice – wieś Pustkowie Kłomnickie – część miejscowości Kłomnice Jamrozowizna – wieś Janaszów – kolonia (miejscowość Janaszów) Nalesie – osada (część miejscowości Kłomnice)
8)	Kuźnica	Kuźnica – wieś
9)	Konary	Konary – wieś
10)	Lipicze	Lipicze – wieś Lipicze – gajówka (część miejscowości Lipicze)
11)	Michałów Kłomnicki	Michałów – kolonia (miejscowość Michałów)
12)	Michałów Rudnicki	Michałów Rudnicki - wieś
13)	Nieznanice	Nieznanice – wieś; Golgota – część miejscowości Nieznanice
14)	Niwki	Niwki – wieś
15)	Pacierzów	Pacierzów – wieś Łysa Góra – kolonia (miejscowość Łysa Góra)
16)	Rzeki	Rzeki Małe – wieś Rzeki Wielkie – wieś Rzeki Wielkie – kolonia (część miejscowości Rzeki Wielkie)
17)	Rzerzeczyce	Rzerzeczyce – wieś Przybyłów – wieś Pustkowie – przysiółek (część miejscowości Rzerzeczyce) Smardzew – osada (miejscowość Smardzew) Mostki – osada leśna (miejscowość Mostki) Wymysłów – osada leśna (miejscowość Wymysłów)
18)	Skrzydłów	Skrzydłów – wieś Trząska – Zawodzie – wieś Kępa – przysiółek (części miejscowości Skrzydłów) Skrzydłów – osada
19)	Śliwaków	Śliwaków – wieś Grabie - część miejscowości Śliwaków
20)	Witkowice	Witkowice – wieś
21)	Zawada	Zawada – wieś
22)	Zberezka	Zberezka – kolonia
23)	Zdrowa	Zdrowa - wieś

2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY KŁOMNICE WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO „ŚLĄSKIE 2030” I PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO 2020+

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO „ŚLĄSKIE 2030” została przyjęta uchwałą nr VI/24/2/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19 października 2020r.

Dokument ten cechuje się stosunkowo dużym stopniem ogólności.

Jak wynika ze Strategii, gmina Kłomnice znajduje się na terenie powiatu o najniższym wskaźniku rozwoju terytorialnego, o najniższych dochodach i o najniższym PKB, o wysokim stopniu bezrobocia, o niskim stopniu uzbrojenia, obejmuje tereny rolnicze, borykające się z licznymi problemami związanymi z restrukturyzacją gospodarki. Gmina Kłomnice cechuje się przeciętnymi walorami przyrodniczymi, ma dobry stan środowiska, jest narażona jednocześnie w dużym stopniu na występowanie powodzi i suszy.

W Strategii określono wizję rozwoju województwa, opartego na konkurencyjnej gospodarce, zapewniającego możliwość rozwoju mieszkańcom i oferującego wysoką jakość życia w czystym środowisku. W Strategii wyznaczono 4 cele strategiczne i przyporządkowane im cele operacyjne oraz kierunki działań. W zakresie odpowiedzialnej transformacji gospodarczej (cel A) wskazano na: konkurencyjną i innowacyjną gospodarkę oraz silną lokalną przedsiębiorczość. W zakresie zapewnienia przyjaznych warunków dla mieszkańców (cel B) wskazano na: wysoką jakość usług społecznych, aktywność mieszkańców oraz atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki. W zakresie wysokiej jakości środowiska i przestrzeni (cel C) wskazano na: wysoką jakość środowiska, efektywną infrastrukturę, atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksową rewitalizację, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu. W zakresie sprawnego zarządzania (cel D) wskazano na: zrównoważony rozwój terytorialny, aktywną współpracę z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu oraz nowoczesną administrację publiczną.

Dla obszaru gminy Kłomnice, spośród przyjętych kierunków działań należy wskazać na:

Cel operacyjny: A.1. Konkurencyjna gospodarka

- Rozwój infrastruktury ułatwiającej lokowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, w tym stref aktywności gospodarczej.

Cel operacyjny: A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość

- Wsparcie tworzenia i rozwój MŚP, jakości usług otoczenia biznesu oraz promocja produktów lokalnych i tradycyjnych.
- Wsparcie produkcji oraz sprzedaży lokalnych produktów rolnych i spożywczych na lokalnych rynkach, wsparcie dostosowania sektora rolniczego do zmian klimatu.
- Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne.
- Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.

Cel operacyjny: B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych.

- Podniesienie jakości infrastruktury placówek ochrony zdrowia.
- Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami oraz wykluczonych społecznie.
- Podnoszenie dostępu do usług wspierających funkcjonowanie rodziny i opieki nad osobami zależnymi.

Cel operacyjny: B.2. Aktywny mieszkaniec

- Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia.
- Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiające wszechstronny rozwój mieszkańców.
- Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych, w tym zapewniającą dostępność urbanistyczno-architektoniczną dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- Promocja i wsparcie podmiotów ekonomii społecznej.
- Wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców, w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.

Cel operacyjny: B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki

- Podniesienie jakości i poprawa dostępu do nowoczesnej oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania, odpowiadającej wyzwaniom społecznym i gospodarczym, w tym rynku pracy.

Cel operacyjny: C.1. Wysoka jakość środowiska

- *Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.*
- *Poprawa jakości wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy.*
- *Wsparcie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych.*
- *Promocja i rozwój zintegrowanego systemu gospodarki odpadami.*
- *Wsparcie działań na rzecz redukcji hałasu oraz zmniejszania jego uciążliwości.*
- *Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych.*

Cel operacyjny: C.2. Efektywna infrastruktura

- *Poprawa powiązań transportowych, w zakresie dróg, linii kolejowych, szlaków wodnych oraz dróg rowerowych, a także wsparcie działań na rzecz wzrostu bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.*
- *Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.*

Cel operacyjny: C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu

- *Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych.*
- *Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.*

Cel operacyjny: D.3. Nowoczesna administracja publiczna

- *Rozwój umiejętności i kompetencji pracowników administracji publicznej.*

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO 2020+

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ przyjęto uchwałą nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016r. (Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2016r. poz. 4619).

Obszar gminy Kłomnice został zaliczony do następujących obszarów funkcjonalnych:

- *miejskiego obszaru funkcjonalnego Aglomeracji Częstochowskiej,*
- *wiejskiego obszaru funkcjonalnego,*
- *obszarów funkcjonalnych szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej: terenów zamkniętych i narażonego na niebezpieczeństwo powodzi,*
- *obszarów kształtowania potencjału rozwojowego: udokumentowanych złóż kopalin, ochrony krajobrazów kulturowych oraz cennego przyrodniczo i ochrony i kształtowania zasobów wodnych (cały obszar województwa śląskiego).*

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ określa sposoby wykorzystania poszczególnych obszarów funkcjonalnych, w dostosowaniu do ich specyfiki.

Zgodnie z przyjętymi celami polityki przestrzennej województwa i sposobami ich realizacji, na mapach:

1. cel 1 - Nowoczesna Gospodarka :

Dla tworzenia warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii obszar gminy Kłomnice został oznaczony jako obszar rozwijania:

- *specjalnych stref ekonomicznych w miejskich obszarach funkcjonalnych,*
- *inkubatorów przedsiębiorczości, przede wszystkim w obszarach występowania kumulacji problemów społeczno-gospodarczych,*
- *parków przemysłowych poza obszarami śródmiejskimi na obszarach poprzemysłowych.*

Dla poprawy dostępności wewnętrznej regionu obszar gminy Kłomnice został oznaczony jako obszar rozwijania niskoemisyjnego transportu publicznego oraz obszar tworzenia centrów przesiadkowych w pobliżu głównych węzłów i ciągów komunikacyjnych; wzdłuż drogi krajowej wyznaczono obszar:

- *kształtowania systemu powiązań wewnętrznych,*
- *wspierania zintegrowanego systemu transportu multimodalnego,*
- *rozwijania i integrowania systemów transportu publicznego.*

Ponadto całe województwo śląskie zostało oznaczone jako obszar:

- *rozwijania i tworzenia zintegrowanego systemu szlaków infrastruktury rowerowej,*
- *zapewnienia dostępu do usług w zakresie: gospodarki wodno-kanalizacyjnej, odpadami, zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową, systemów teleinformatycznych.*

2. cel 2 - Szanse rozwojowe mieszkańców - zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych :

Gmina Kłomnice została oznaczona jako obszar wymagający wsparcia procesów rozwojowych:

- teren rozwijania usług podstawowych na obszarach cechujących się relatywnie dużą liczbą ludności (wysokim wskaźnikiem demograficznym),
- obszar zapewnienia dostępu i poprawy jakości usług umożliwiających podnoszenie wiedzy, umiejętności i aktywizację mieszkańców,
- obszar rozwijania i podnoszenia jakości usług wspierających funkcjonowanie: osób starszych, osób z dysfunkcjami oraz rodziny (opieka nad dziećmi).

Dla poprawy rozwoju wewnętrznej integracji regionu gminę Kłomnice oznaczono jako obszary:

- zwiększania dostępności transportowej do obszarów miejskich,
- rozwijania transportu zbiorowego ułatwiającego dostęp do obszarów miejskich,
- rozwijania dostępności do szlaków i infrastruktury rowerowej,
- zapewniania dostępu do usług w zakresie gospodarki wodociągowo-kanalizacyjnej, odpadami, zaopatrzenia w energię elektryczną i gazową oraz systemów teleinformatycznych.

3. cel 3 -Przestrzeń zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego:

Dla ochrony zasobów środowiska - w granicach gminy Kłomnice wskazano:

- pas terenu wzdłuż Warty i Wiercicy - jako obszar ustanawiania prawnych form ochrony przyrody dla obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, w tym korytarzy ekologicznych,
- Wartę oraz Wiercicę - jako kształtowanie ciągłości systemu obszarów chronionych oraz regionalnej sieci powiązań przyrodniczych, z uwzględnieniem korytarzy ekologicznych łączących biocentra oraz obszary zasilania systemu przyrodniczego,
- na fragmentach gminy -tereny wymagające ochrony gleb o najwyższej bonitacji przed przeznaczeniem na cele niezwiązane z produkcją rolną oraz ochrona gleb przed zanieczyszczeniem.

Ponadto całe województwo zostało oznaczone jako obszar:

- ochrony zasobów wód powierzchniowych i podziemnych ze szczególnym uwzględnieniem wód przeznaczonych dla zaopatrzenia mieszkańców i regionu,
- ochrony i kształtowania terenów otwartych dla pełnienia funkcji środowiskowych i rekreacyjnych,
- ochrony dolin rzecznych oraz renaturalizowania ich wybranych fragmentów, odbudowanie stref ekotonowych poprzez odtwarzanie roślinności oraz ochronę właściwych stosunków wodnych na obszarach ekosystemów zależnych od wód, stanowiących siedliska cenne przyrodniczo,
- utrzymywanie lub powiększanie powierzchni leśnej przy uwzględnieniu wytycznych dla zwiększania lesistości i kształtowania granicy rolno-leśnej oraz przeciwdziałania fragmentacji zwartych kompleksów leśnych,
- przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi poprzez zmniejszanie odpływu wód opadowych ze zlewni oraz wdrażanie różnych form retencji (w tym technicznej i nietechnicznej).

Dla kształtowania krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich, gminę Kłomnice oznaczono jako:

- teren kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej na obszarach o wysokim potencjale glebowym,
- obszar podnoszenia walorów przyrodniczych rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- obszar zachowania tożsamości kulturowo-krajobrazowej z zachowaniem identyfikatorów krajobrazu charakterystycznych dla danego obszaru wraz ich adaptacją do nowych funkcji,
- teren rewitalizacji zdegradowanych obszarów zabudowy mieszkaniowej,
- obszary likwidowania i rekultywowania tzw. bomb ekologicznych tj. nieczynnych składowisk odpadów,
- obszar rekultywacji, rewitalizacji i kształtowania terenów zdegradowanych (w tym przemysłowych, pokolejowych), z wykorzystaniem ich na tereny o funkcjach komercyjnych i publicznych (ekologicznych, turystycznych, kulturowych, usługowych i społeczno-gospodarczych),
- obszar kreowania przestrzeni publicznych umożliwiających wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców i integrację społeczności lokalnych oraz ich wyposażanie w odpowiednią infrastrukturę,
- obszar rozwoju energetyki rozproszonej opartej na odnawialnych źródłach energii.

4. cel 4 - Relacje z otoczeniem - infrastrukturalne powiązania regionu:

Dla rozwoju ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej

- teren przy drodze krajowej oznaczono jako tereny dla rozwoju ponadregionalnej i międzynarodowej infrastruktury transportowej, w tym poprzez budowę, przebudowę i remont dróg krajowych dla zwiększenia dostępności transportowej województwa oraz budowanie obwodnic w ciągach dróg krajowych dla wyprowadzania pojazdów tranzytowych poza tereny o gęstej zabudowie,
- obszaru rozwijania sieci multimodalnych centrów logistycznych.

W granicach gminy Kłomnice naniesiono przebieg linii elektroenergetycznej 400kV oraz w sposób schematyczny przebieg gazociągu projektowanego (w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa w jego części graficznej lub tekstowej nie określono parametrów technicznych gazociągu, w tym nie określono planowanych: ciśnienia lub średnicy gazociągu, w szczególności nie określono czy projektowany gazociąg będzie gazociągiem niskiego, średniego lub wysokiego ciśnienia).

Dla rozwoju ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej województwo śląskie dla zostało oznaczone jako obszar:

- zwiększania udziału odnawialnych źródeł energii w produkcji energii w celu podnoszenia bezpieczeństwa energetycznego na poziomie regionalnym i krajowym,
- integrowania sieci przesyłowej i dystrybucyjnej dla potrzeb odbioru energii ze źródeł odnawialnych ,
- tworzenia systemu zaopatrzenia transportu w paliwo ekologicznego,
- budowania zbiorników retencyjnych.

3. ZADANIA SŁUŻĄCE PONADLOKALNYM CELOM PUBLICZNYM

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ na terenie gminy Kłomnice:

- nie wyznaczono zadań samorządowych służących realizacji inwestycji celu publicznego, przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego,
- do inwestycji celu publicznego postulowanych przez samorząd województwa, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego zaliczono: przebudowę, odbudowę i remont linii kolejowych - odcinki: Częstochowa - Radomsko oraz budowę spójnej sieci dróg/ tras rowerowych o zasięgu ponadlokalnym wg jednolitych standardów,
- do inwestycji celu publicznego zależnych od podmiotów innych niż samorząd województwa, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa zaliczono: modernizację i rewitalizację linii kolejowej - poprawę stanu technicznego linii kolejowej nr 1 na odcinku Koluszki - Częstochowa,
- do inwestycji celu publicznego postulowanych przez podmioty inne niż samorząd województwa, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa zaliczono: gazociąg Gustorzyn- Łódź - Piotrków Trybunalski - Tworóg.

Planowany w granicach gminy Kłomnice gazociąg został wymieniony w art. 38 pkt 2 lit. s ustawy z dnia 24 kwietnia 2009r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu (Dz.U. z 2021 r. poz. 1836), jako inwestycja towarzysząca inwestycjom w zakresie terminalu, realizowana przez Operatora Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.

Inwestycja ta nie ma ustalonego przebiegu, ani ustalonych parametrów technicznych - dla gazociągu nie wydano decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji na zasadach określonych w przywołanej ustawie; inwestycja nie jest wymieniona w Planie Rozwoju Operatora Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A. w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa gazowe na lata 2014 - 2023. Realizacja inwestycji wymienionych w przywołanej ustawie następuje z wyłączeniem przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Dla gmin w tym zakresie wiążące są wyłącznie decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie terminalu, które obligatoryjnie muszą być uwzględniane m.in. przy sporządzaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Do inwestycji celu publicznego służących ponadlokalnym celom publicznym, które mogą być realizowane w granicach gminy Kłomnice, można zaliczyć ponadto: przebudowę i rozbudowę dróg powiatowych, budowę i przebudowę przesyłowych linii elektroenergetycznych, budowę zbiorników i innych urządzeń wodnych służących regulacji przepływów i ochronie przed powodzią.

4. CELE I STRATEGIA ROZWOJU GMINY KŁOMNICE

Dla gminy Kłomnice, Rada Gminy Kłomnice Uchwałą Nr 109.XXI.2016 z dnia 25 lutego 2016 r. przyjęła Lokalną Strategię Rozwoju Gminy Kłomnice na lata 2016-2022. W trakcie prowadzonych prac na podstawie dokonanej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Kłomnice sporządzono analizę SWOT, przyjęto wizję i misję rozwoju gminy, ustalono również szczegółowo: obszary, cele szczegółowe i kierunki działania - w znaczącej części są to działania nie mające bezpośredniego lub pośredniego przełożenia na sposób zagospodarowania przestrzeni gminy.

Do obszarów, celów i kierunków zawartych w Lokalnej Strategii Rozwoju, które wymagają uwzględnienia przy określaniu kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kłomnice należą:

Wyniki analizy SWOT sytuacji Gminy Kłomnice:

MOCNE STRONY: <ul style="list-style-type: none"> ➤ położenie ➤ dobry dostęp do szkół i przedszkoli ➤ dostępność do rzeki Warty	SŁABE STRONY: <ul style="list-style-type: none"> ➤ brak terenów inwestycyjnych, w tym strefy przemysłowej ➤ brak miejsc rekreacyjnych
SZANSE: <ul style="list-style-type: none"> ➤ możliwości przygotowania uzbrojonych terenów inwestycyjnych ➤ stworzenie warunków dla rozwijającej się działalności gospodarczej ➤ atrakcyjne położenie gminy ➤ wykorzystanie potencjału turystycznego ➤ duża ilość terenów do zagospodarowania	ZAGROŻENIA: <ul style="list-style-type: none"> ➤ zadłużenie gminy ➤ niechęć mieszkańców do działań ➤ migracja mieszkańców Gminy na inne tereny, w tym brak perspektyw

WIZJA I MISJA ROZWOJU GMINY KŁOMNICE

Wizją dla Gminy Kłomnice jest uczynienie z niej miejsca atrakcyjnego dla mieszkańców pod względem zamieszkania, pracy, prowadzenia działalności gospodarczej i wypoczynku, jak również miejsca otwartego na młodych ludzi oraz atrakcyjnego dla gości, którzy znajdą tu warunki do aktywnego wypoczynku i uprawiania turystyki.

Misją dla Gminy Kłomnice jest dbanie o wysoką jakość warunków życia i wszechstronne możliwości rozwoju mieszkańców, w tym stworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej w różnych obszarach, w tym w oparciu o turystykę.

OBSZARY, CELE SZCZEGÓŁOWE I KIERUNKI DZIAŁANIA (wybrane):

I. OBSZAR: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY GMINNEJ

I.1 CEL STRATEGICZNY: **stworzenie warunków do powstawania i rozwoju infrastruktury**

kierunki działania:

- 2) Uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe i inwestycje

I.2 CEL STRATEGICZNY: **budowa i rozwój infrastruktury o znaczeniu ogólnogminnym**

kierunki działania:

- 1) Rozbudowa kanalizacji w na terenie Gminy Kłomnice
- 2) Doprowadzenie do budowy obwodnicy Kłomnic
- 3) Realizacja programów scalenia nieużytków rolnych na terenie Gminy
- 5) Rozbudowa sieci wodociągów na terenie Gminy
- 7) Remont mostów na terenie Gminy
- 9) Budowa chodników i zatoczek autobusowych w ciągu DK91 na terenie Gminy

I.3 CEL STRATEGICZNY: **budowa i rozwój infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i społecznej**

kierunki działania:

- 1) Budowa i rozbudowa przedszkoli i żłobka na terenie Gminy
- 2) Stworzenie dziennego domu pobytu dla osób starszych
- 3) Remont i rozbudowa Gminnego Ośrodka Kultury w Kłomnicach
- 4) Adaptacja Stróżówki w Garnku na potrzeby kulturalne
- 5) Remont budynków publicznych z przeznaczeniem na działalność przychodni zdrowia

I.4 CEL STRATEGICZNY: budowa i rozwój infrastruktury o charakterze turystycznym i rekreacyjnym

kierunki działania:

- 1) Tworzenie bazy turystycznej nad Wartą, poprzez plaże, przystanie, źródła, stawy, trasy kajakowe, park linowy itp
- 2) Zagospodarowanie Pasternika w Kłomnicach na cele kulturalno-rekreacyjne
- 3) Budowa dużego zbiornika wodnego
- 4) Budowa basenu
- 5) Budowa ścieżek rowerowych
- 6) Rozbudowa i modernizacja obiektu zaplecza sportowego GLKS Gmina Kłomnice i KS Metal Rzeki
- 7) Budowa boiska sportowego w Zawadzie

I.5 CEL STRATEGICZNY: budowa infrastruktury o znaczeniu lokalnym

kierunki działania:

- 1) Budowa i remont dróg lokalnych na terenie Gminy
- 2) Przygotowanie parkingów w Kłomnicach, Rzerzyczach i innych miejscowościach
- 3) Adaptacja na cele rekreacyjno-kulturalne parków dworskich w Garnku, Rzerzyczach i Rzekach Wielkich
- 4) Tworzenie świetlic wiejskich
- 6) Rozbudowa gazociągu
- 7) Budowa chodników
- 9) Przygotowanie terenu rekreacyjnego wraz z remontem stawu w Lipiczu
- 11) Montaż sygnalizacji świetlnej w miejscach natężenia ruchu ulicznego
- 12) Adaptacja poddasza w Zespole Szkół w Rzerzyczach na potrzeby społeczno-kulturalne
- 13) Zagospodarowanie działki gminnej naprzeciw ośrodka zdrowia w Rzerzyczach
- 14) Zagospodarowanie terenów wokół stawu oraz rewitalizacja stawu przy ul. Mstowskiej w Rzerzyczach
- 15) Budowa ciągu pieszo-rowerowego przy ul. Częstochowskiej w Kłomnicach
- 17) Budowa kortów tenisowych w Rzerzyczach
- 18) Adaptacja terenu wokół budynku biblioteki w Garnku z przeznaczeniem na parking i małą architekturę turystyczną

I.6 CEL STRATEGICZNY: rozwój infrastruktury mieszkańców

kierunki działania:

- 1) Programy budowy solarów lub instalacji fotowoltaicznych
- 2) Programy montażu ekologicznych pieców CO
- 3) Zapewnienie komunikacji wewnątrz Gminy (transport między miejscowościami)

II. OBSZAR: ROZWÓJ GOSPODARCZY GMINY

II.1 CEL STRATEGICZNY: STWORZENIE WARUNKÓW DLA POWSTAWANIA FIRM

kierunki działania:

- 1) Stworzenie i promocja Strefy Ekonomicznej
- 2) Zabezpieczenie terenów inwestycyjnych na działalność gospodarczą

VI. OBSZAR: POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCÓW GMINY KŁOMNICE

VI.1 CEL STRATEGICZNY: wsparcie ratownictwa opartego o jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej

- 4) Modernizacja i rozbudowa budynków Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym na potrzeby garażowania samochodów

VI.2 CEL STRATEGICZNY: podejmowanie działań przeciwdziałających zagrożeniu powodziowemu i skutkom powodzi

kierunki działania:

- 1) Budowa zbiornika retencji wodnej
- 3) Uregulowanie drożności rzeki Warty i Wiercicy, lokalnych cieków wodnych oraz rowów na terenie Gminy Kłomnice

5. WARUNKI I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW, W TYM OCHRONA ICH ZDROWIA ORAZ ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI OSOBOM ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI, ZGODNIE Z UNIWERSALNYM PROJEKTOWANIEM; ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA

Gmina Kłomnice (dane 2019r.) na tle innych gmin w powiecie częstochowskim miała niższe niż przeciętne wskaźniki w zakresie uzbrojenia terenów mieszkaniowych w zakresie wyposażenia w:

- wodociągi - 87,1% ludności korzystającej z instalacji (powiat 91,4% - 13 miejsce na 16 gmin powiatu),
- kanalizację sanitarną - 38,3% ludności korzystającej z instalacji (powiat 45,1% - 11 miejsce na 16 gmin),
- gaz przewodowy - 9,7% ludności korzystającej z instalacji (powiat 24,7% - 10 miejsce na 16 gmin).

Nieco poniżej przeciętnej kształtuje się przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań, wynosząca 88m²/1 mieszkanie (9 miejsce na 16 gmin powiatu częstochowskiego).

Utrzymuje się liczba mieszkań oddawanych do użytkowania - 30 mieszkań w 2019r. (33 w 2016r.).

Ogółem w 2019r. ilość mieszkań w gminie wynosiła 4728. Problemem jest duży udział zabudowy mieszkaniowej zdegradowanej - w złym stanie technicznym, na bardzo wąskich działkach.

Gmina posiada dobry dostęp do edukacji przedszkolnej i szkolnej; gmina jest organem prowadzącym dla:

- 2 przedszkoli w Kłomnicach i w Rzerzyczach, z oddziałami zamiejscowymi w Witkowicach i Rzekach Wielkich (łącznie 245 miejsca w przedszkolach),
- 7 szkół podstawowych (Kłomnice, Garnek, Konary, Rzerzyczce, Skrzydlów, Witkowice i Zawada).

W 2019r. w szkołach podstawowych uczyło się 920 dzieci, a do placówek wychowania przedszkolnego uczęszczało 395 dzieci, w tym 229 w przedszkolach. Problemem jest niska liczby dzieci w klasie (ok. 15).

Gmina Kłomnice posiada przeciętne warunki obsługi w zakresie rekreacji i wypoczynku oraz kultury.

W gminie oprócz placówek oświaty - przedszkoli, szkół z boiskami i salami sportowymi istnieją inne obiekty sportowe (w tym boiska w Kłomnicach, Nieznanicach, Rzerzyczach, Zawadzie, Rzekach Wielkich, ścieżki rowerowe, przystanie kajakowe) oraz obiekty kultury, w tym Gminny Ośrodek Kultury w Kłomnicach. Na terenie gminy działa Gminna Biblioteka Publiczna w Kłomnicach z filiami w sołectwach Rzerzyczce, Garnek, Skrzydlów, Pacierzów i Zawada. Środowiskiem aktywnym w obszarze kultury są również organizacje pozarządowe, świetlice środowiskowe oraz 4 Koła Gospodyń Wiejskich.

Na terenie gminy działa 6 klubów sportowych, funkcjonuje 10 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (w miejscowościach: Kłomnice, Chorzenice, Garnek, Konary, Nieznanice, Pacierzów, Rzerzyczce, Skrzydlów, Zawada i Zdrowa), pełniących też funkcje kulturalne (działają dwie orkiestry dęte przy OSP).

Opieka zdrowotna jest zapewniona jedynie na poziomie podstawowym - na terenie gminy funkcjonuje 6 przychodni i 1 punkt ratownictwa medycznego (w Kłomnicach).

Stosunkowo dobrze rozwinięta jest opieka społeczna. W Chorzenicach funkcjonuje Dom Dziecka.

Na terenie gminy prowadzone jest schronisko dla zwierząt w Jamrozowiźnie (działki nr ew. 2490 i 3327).

Stosunkowo słabo rozwinięte są usługi komercyjne, w tym handel. Mieszkańcy korzystają z usług ponadpodstawowych i specjalistycznych zlokalizowanych poza terenem gminy.

Przy parafiach istnieją: kościoły w: Kłomnicach (i Rzekach Małych), Garnku, Rzerzyczach, Skrzydlowie, Witkowicach i Zawadzie, a cmentarze w: Kłomnicach, Garnku, Rzerzyczach, Skrzydlowie i Zawadzie.

Na obszarze gminy Kłomnice nie notuje się zjawisk mogących stanowić zagrożenie bezpieczeństwa ludności i jej mienia. Stan przestępczości nie wyróżnia na niekorzyść (zdarzenia są typowe, na niskim poziomie), w Kłomnicach funkcjonuje komisariat policji, rozwinięta jest sieć OSP.

Do obiektów i obszarów mogących stanowić zagrożenie bezpieczeństwa ludzi należy zaliczyć:

- 1) tereny położone w dolinach rzek, narażone na niebezpieczeństwo powodzi,
- 2) przebiegającą przez tereny zabudowane drogę krajową,
- 3) linie kolejową i brak odpowiedniej liczby strzeżonych przejazdów kolejowych,
- 4) tereny, na których zlokalizowano linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia.

Gmina Kłomnice przez jej mieszkańców oceniana jest jako przyjazna seniorom, bezpieczna, z dobrze rozbudowaną infrastrukturą techniczną, oceniana jest jako gmina ekologiczna, dbająca o środowisko naturalne i estetykę otoczenia. Poziom życia jest oceniany jako przeciętny, problemem jest dostęp do usług zdrowia, istotnym problemem jest brak możliwości zatrudnienia i kondycja finansowa gminy.

Dla zapewnienia dostępności urbanistyczno-architektonicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami konieczna jest likwidacja istniejących barier architektonicznych i wyposażanie przestrzeni publicznych w podjazdy, windy, oświetlenie oraz odpowiednie ułatwienia dla niewidomych i niesłyszących.

6. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

Gmina Kłomnice według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. liczyła 13 471 mieszkańców, w tym 6 957 kobiet. Liczba mieszkańców Gminy Kłomnice stanowi 10,0% mieszkańców powiatu częstochowskiego.

W ostatnich latach obserwuje się nieznaczny spadek liczby mieszkańców gminy:

- w roku 2014 - 13705 mieszkańców,
- w roku 2013 - 13774 mieszkańców,
- w roku 2012 - 13771 mieszkańców.

Gęstość zaludnienia na obszarze Gminy Kłomnice w 2018 roku wyniosła 92 osób/1km² (w powiecie częstochowskim 89 osób/1km², w województwie śląskim 372 osób/1km², w Polsce 123 osób/1km²).

Przyrost naturalny w 2019r. mierzony w liczbach bezwzględnych był ujemny i wyniósł: – 59 osób.

Wynik ten związany jest z małą ilością urodzeń tj. 109, w stosunku do zgonów tj. 168.

W zdecydowany sposób spada liczba zawieranych małżeństw.

W 2017 roku zawarto 67 małżeństw. W porównaniu w 1998 r. zawarto 103 małżeństwa.

Elementem powstrzymującym spadek liczby mieszkańców jest korzystny wskaźnik migracji.

W 2018 r. na terenie gminy Kłomnice zameldowały się 134 osoby, wymeldowało się 119 osób.

Niekorzystny jest rozkład ludności według wieku i niski udział mieszkańców w wieku do 19 lat. Obok znaczącego spadku ilości zawieranych małżeństw, wskazuje to na możliwość powstania w przyszłości istotnych problemów demograficznych, które mogą stać się podstawową barierą rozwoju gminy.

Zgodnie z prognozą demograficzną GUS z 2017r. do 2030r. w gminie Kłomnice przewidywany jest niewielki spadek liczby mieszkańców - razem o 137 osób (ok. 1% ogólnej liczby mieszkańców)

rok	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
liczba mieszkańców	13608	13599	13590	13582	13573	13561	13546	13529	13511	13492	13471

Dla analiz przyjęto cel demograficzny – utrzymanie w gminie Kłomnice liczby mieszkańców w 2030r. na poziomie 13 470 osób

7. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY

Jak wynika z przeprowadzonych analiz, gmina Kłomnice na tle wskaźników dla województwa śląskiego, ma stosunkowo dobre wskaźniki demograficzne. Niekorzystny jest wskaźnik dotyczący ilości ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynoszący 61,3 (przy średniej dla powiatu częstochowskiego 63,2), przy czym, w tej grupie ludności występuje niekorzystna proporcja między ilością ludności w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do ilości ludności w wieku poprodukcyjnym - dla gminy Kłomnice jest to ok. 0,69 (przy średniej dla powiatu częstochowskiego ok. 0,77).

Bardzo niekorzystne są wskaźniki dotyczące pracujących – w 2019r. na 1000 osób pracowało 88 osób (w roku: 2014 - 87, 2013 - 81, 2012 - 83), przy średniej dla powiatu częstochowskiego - 135 osób.

Podstawowym źródłem utrzymania ludności na terenie gminy Kłomnice jest przemysł – ok. 37,4% ogółu zatrudnionych i rolnictwo- 25% ogółu zatrudnionych. Kolejnymi źródłami utrzymania są: edukacja - 19,1%, handel i naprawy – ok. 12,8%, ochrona zdrowia i opieka społeczna – ok.7,8%, administracja publiczna i obrona narodowa – 4%, transport i naprawy-3,7%, a budownictwo tylko 1,8% ogółu zatrudnionych.

Duża liczba ludności utrzymuje się z rolnictwa lub kilku źródeł dochodów.

Bardzo niska jest ilość podmiotów w rejestrze REGON.

W 2019r. w rejestrze REGON zarejestrowane były ogółem 882 podmioty, w tym:

- w sektorze rolniczym - 34 podmioty,
- w sektorze przemysłowym - 172 podmioty,
- w sektorze budowlanym - 143 podmioty.

W 2019r. na 10 tys. ludności zarejestrowano: ogółem 655 podmiotów (średnia dla powiatu częstochowskiego 864) i 555 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (średnia dla powiatu częstochowskiego 715). Gmina Kłomnice w tym zakresie zajmuje 15 miejsce na 16 gmin powiatu. W gminie notuje się powolny wzrost aktywności gospodarczej – w 2018r. na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym zarejestrowanych było 984 podmiotów (w 2017r. – 920, w 2014r. - 878, w 2013r. - 858, w 2012r. - 841), przy średniej dla powiatu częstochowskiego wynoszącej 1342 (w 2017r.- 1289).

Korzystnie kształtowały się wskaźniki dotyczące udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (2,1% w 2019r., 2,4% w 2018r. 3,1% w 2017r., 6,6% w 2015r.) - poniżej poziomu powiatu częstochowskiego (3,2% w 2019r. 3,7% w 2018r., 4,4% w 2017r., 7,5% w 2015r.).

Liczba bezrobotnych na terenie gminy Kłomnice według danych PUP, grudzień 2019r. to 179 osób. W porównaniu z 2015r. obserwuje się spadek rejestrowego bezrobocia. Wśród osób bezrobotnych 59,2% stanowią kobiety. Nastąpił wzrost udziału kobiet w grupie bezrobotnych. Udział kobiet w grupie bezrobotnych w gminie jest niższy niż średnia z całego regionu.

Biorąc pod uwagę wskaźniki dotyczące dochodów gminy i udziału osób pracujących - niskie wskaźniki dotyczące rejestrowanego bezrobocia, wskazują na prawdopodobieństwo wystąpienia wyjazdów zarobkowych, ukrytego bezrobocia i wzrost szarej strefy. Wpływ na poziom bezrobocia rejestrowanego ma też fakt, że tylko część osób zarejestrowanych jako bezrobotne, posiada prawo do zasiłku.

Dochody ogółem budżetu gminy Kłomnice na 1 mieszkańca są bardzo niskie –w 2019r. wyniosły 4840zł (4165zł w 2018r., 3597zł w 2017r., 3280zł w 2015r, 2998zł w 2014r.), przy udziale dochodów własnych w dochodach wynoszących w 2019r. ok. 23,5% (ok. 36% w 2018r.). Dochody te kształtują się niekorzystnie na tle powiatu częstochowskiego – 10 miejsce w powiecie (średnio w 2019r. 4840zł, w 2018r. 4414zł)

Korzystnym zjawiskiem jest stopniowy wzrost dochodów budżetu gminy. Wydatki gminy na 1 mieszkańca wynosiły w 2019r. 4205zł (w 2018r- 4577 zł, w 2017r- 3631zł, w 2016r. - 3175zł, w 2015r. - 3154zł).

W ostatnich latach różnie kształtuje się struktura wydatków budżetu gminy; przy zwiększeniu poziomu wydatków w działach łączność i transport oraz gospodarka komunalna i ochrona środowiska, skala wydatków znacznie przewyższała dochody gminy, zrównoważenie dochodów przekładało się na zmniejszenie wydatków inwestycyjnych. Wskazuje to na ograniczone możliwości inwestycyjne gminy - konieczne jest podjęcie działań zwiększających poziom dochodów na 1 mieszkańca gminy.

Gmina Kłomnice pełni funkcję rolniczo-mieszkaniową. Inne funkcje - produkcyjna, leśna - mają znaczenie uzupełniające.

Gmina Kłomnice ma bardzo dobre warunki dla utrzymania jej dotychczasowej funkcji - mieszkalnictwa.

W zakresie tym niezbędne jest poprawa warunków w zakresie uzbrojenia i obsługi komunikacyjnej, szczególnie terenów zabudowy zwartej. Rozwój funkcji mieszkaniowej winien być oparty o istniejący układ drogowy i tereny już uzbrojone lub przewidziane do uzbrojenia (w sposób uwzględniający możliwości budżetowe gminy). Konieczna jest znacząca poprawa dostępności do usług oraz zapewnienie atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego.

Barierą dla rozwoju mieszkalnictwa i powodem znaczącego odpływu ludności, może stać się brak miejsc pracy blisko miejsca zamieszkania.

Gmina może podjąć różnego rodzaju działania mające na celu rozwój przedsiębiorczości poprzez:

- 1) umożliwienie prowadzenia działalności w produkcji, usługach, rolnictwie - w niewielkiej skali, o niewielkiej uciążliwości, przez właścicieli nieruchomości - w granicach działek, na których zlokalizowane są budynki mieszkalne (dopuszczenie rozwoju zabudowy wielofunkcyjnej, gdzie obok wiodącej funkcji mieszkaniowej dopuszczone są w ograniczonym zakresie funkcje uzupełniające - produkcyjna, usługowa, rolnicza),
- 2) wyznaczenie terenów przeznaczonych dla rozwoju różnego rodzaju działalności gospodarczej, jako terenów ofertowych (dla rozwoju funkcji produkcyjnej, usługowej, rolniczej oraz zabudowy rekreacyjnej związanej z rolnictwem) - poza terenami zabudowy mieszkaniowej, w szczególności w oparciu o istniejący układ dróg ponadlokalnych (drogi krajowe i powiatowe),
- 3) umożliwienie prowadzenia działalności produkcyjnej - w oparciu o istniejące tereny produkcyjne - w Kłomnicach (przy torach kolejowych i przy oczyszczalni ścieków), w Garnku i Nieznanicach.

Problemem jest kwestia odpowiedniego wykorzystania terenów rolniczych - w szczególności poprzez zwiększenie dochodów w rolnictwie, w tym poprzez umożliwienie lokalizacji obiektów intensywnej produkcji rolniczej (z wykorzystaniem istniejących obiektów produkcji rolniczej w Bartkowicach, Garnku, Nieznanicach, Zawadzie). Konieczne jest też umożliwienie wykorzystania terenów rolnych o mniejszej przydatności dla kontynuowania produkcji rolniczej dla innych funkcji, w tym związanych z rekreacją i wypoczynkiem, dla lokalizacji zabudowy agroturystycznej lub poprzez zalesienie terenów rolnych.

Istotnym problemem jest odpowiednie zagospodarowanie terenów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi - w sposób zapewniający rozwój gminy również z wykorzystaniem tych terenów.

8. PRZEZNACZENIE TERENÓW

Dla terenu gminy Kłomnice do końca 2003r. obowiązywał miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego z 1991 r. przyjęty Uchwałą Nr 69/XIII/91 Rady Gminny w Kłomnicach z dnia 30 kwietnia 1991r. (Dz. Urz. Woj. Częstochowskiego z 31 maja 1991r. Nr 11, poz.89, z późn. zm.).

Plan ten utracił moc na mocy przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W latach 1996 – 2003 przyjęto plany obejmujące pojedyncze obszary w poszczególnych miejscowościach

lp	Nr i data uchwały Rady Gminy Kłomnice	poz. i nr Dz. Urz. Woj. Częstochowskiego	zakres miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – dot. terenów w miejscowościach:
1	132/XXV/96 z 20 listopada 1996r.	z 1997r. Nr 2, poz. 8	Kłomnice, Garnek, Karczewice, Konary, Michałów, Nieznanice, Zawada
2	XI/85/1999 z 8 grudnia 1999 r.	z 2000r. Nr 48, poz. 691	Witkowice
3	XI/86/1999 z 8 grudnia 1999r.	z 2000r. Nr 44, poz. 645	Zawadzie i Witkowicach
4	XVII/132/2000 z 28 września 2000r.	z 2000r. Nr 50, poz. 730	Kłomnice
5	XVII/133/2000 z 28 września 2000r.	z 2000r. Nr 50, poz. 731	Kłomnice
6	206/XXV/01 z 6 grudnia 2001 r.	z 2002r. Nr 26, poz.919	Rzerzeczyce
7	208/XXV/01 z 6 grudnia 2001 r.	z 2002r. Nr 26, poz.921	Karczewice
8	24/III/03 z 30 stycznia 2003 r.	z 2003r. Nr 8, poz.3307	Rzerzeczyce

Na podstawie uchwały Nr 275/XXX/02 Rady Gminy Kłomnice z dnia 13 sierpnia 2002 r. i w oparciu o ustalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kłomnice przyjętego uchwałą Rady Gminy Kłomnice nr 124/XVII/2000 z dnia 28 września 2000 r. sporządzono plan obejmujący gminę Kłomnice, w jej granicach administracyjnych, z wyłączeniem wydzielonych obszarów, będących przedmiotem opracowania w II etapie, obejmujących tereny:

- 1) położone w Śliwakowie (na zał. graficznych nr 3.21, 3.29, 3.30),
- 2) fragment linii kolejowej w m. Kłomnice (na zał. graficznych nr 3.25 i 3.34),
- 3) położone wzdłuż ulicy Nadrzeczej w Karczewicach (na zał. graficznych nr 3.61 i 3.70),
- 4) udokumentowanego złoża w m. Karczewice i Rzeki Małe (na zał. graficznym nr 3.69),
- 5) w miejscowościach: Garnek (na zał. 3.71 i 3.80), Skrzydlów (na zał. 3.87, 3.94, 3.95 i 3.102), Chmielarze (na zał. graficznym nr 3.89) i Trzaska (na zał. graficznym nr 3.103).

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Kłomnice - etap I -przyjęto Uchwałą Nr 129.XXII.2016 Rady Gminy Kłomnice z dnia 31 marca 2016r. (Dz.Urz. Woj. Śląskiego z 2016r. poz. 2284). W związku z wejściem w życie planu z 2016 r. plany z lat 1996 - 2003 utraciły moc, za wyjątkiem części planu wymienionego w pkt 1 tabeli, dla terenu położonego w miejscowości Karczewice.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kłomnice z 2000r. zostało w sposób kompleksowy zmienione, poprzez opracowanie na nowo części tekstowych i graficznych określających uwarunkowania oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy. Zmiana Studium została przyjęta przez Radę Gminy Kłomnice uchwałą nr 307.XLI.2018 z dnia 23 marca 2018 r.

Studium z 2018r. zostało uzupełnione w części tekstowej i graficznej o ustalenia niezbędne do dostosowania Studium do aktualnego stanu prawnego, z dokonaniem punktowych zmian kierunków zagospodarowania przestrzennego obszarów wyróżnionych na rysunku Studium symbolami:

- 1/19 – dot. obszaru położonego w miejscowości Garnek przy ul. Projektowej - zmiana przyjęta przez Radę Gminy Kłomnice uchwałą nr 137/XVII/2020 z dnia 27 lutego 2020 r.
- 1/20 – dot. obszaru położonego w miejscowości Niwki pomiędzy ulicami Wiosenną i Mstowską - zmiana przyjęta przez Radę Gminy Kłomnice uchwałą nr 201/XXIV/202 z dnia 4 grudnia 2020r.
- 1/21 – dot. obszaru położonego w miejscowości Nieznanice przy ulicy Nieznanickiej - zmiana przyjęta przez Radę Gminy Kłomnice uchwałą nr ..... z dnia .....

W latach 2016 - 2021 w granicach wydzielonych obszarów, w oparciu o dokonane zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, sporządzono nowe plany miejscowe:

lp	Nr i data uchwały Rady Gminy Kłomnice	poz. i data Dz. Urz. Woj. Śląskiego	zakres miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
1	254.XXXIV.2017 z 12 września 2017r.	poz. 4998 18 wrzesień 2017r.	obszar położony pomiędzy ulicami Leśną i Łąkową w miejscowości Pacierzów
2	302.XL.2018 z 6 lutego 2018r.	poz. 945 9 luty 2018r.	obszar położony w Kłomnicach przy ulicy Zachodniej
3	329.XLIII.2018 z 22 czerwca 2018r.	poz. 4336 5 lipiec 2018r.	obszar położony w Konarach przy ulicy Częstochowskiej
4	68/VIII/2019 z 23 maja 2019r.	poz. 4091 3 czerwiec 2019r.	obszar - dla działki położonej w Garnku przy ulicy Klonowej
5	69/VIII/2019 z 23 maja 2019r.	poz. 4092 3 czerwiec 2019r.	5 obszarów – dla działek położonych w obrębach geodezyjnych Chmielarze, Garnek, Kuźnica, Zawada, Zberezka
6	102/XII/2019 z 18 października 2019r.	poz. 7017 23 październik 2019r.	obszar obejmujący obręb geodezyjny Witkowice – etap I
7	116/XIV/2019 z 28 listopada 2019r.	poz. 8493 9 grudzień 2019r.	obszar położony w obrębie geodezyjnym Rzeki Małe
8	117/XIV/2019 z 28 listopada 2019r.	poz. 8494 9 grudzień 2019r.	obszar położony w obrębie geodezyjnym Rzeki Wielkie
9	184/XXII/2020 z 10 września 2020r.	poz. 6654 15 września 2020r.	obszar położony w obrębie geodezyjnym Rzerzeczyce przy ulicy Stawowej
10	185/XXII/2020 z 10 września 2020r.	poz. 6655 15 września 2020r.	obszar położony w obrębie geodezyjnym Kłomnice przy ulicy Częstochowskiej
11	202.XXIV.2020 z 4 grudnia 2020r.	poz. 8936 10 grudnia 2020r.	obszar położony w obrębie geodezyjnym Pacierzów
12	233/XXVII/2021 z 26 marca 2021r.	poz. 2575 8 kwietnia 2021r.	obszar położony w miejscowości Garnek przy ulicy Zachodniej
13	234/XXVII/2021 z 26 marca 2021r.	poz. 2576 8 kwietnia 2021r.	obszar obejmujący obręb geodezyjny Witkowice – etap II
14	277/XXXI/2021 z 19 października 2021	poz. 6644 26 października 2021r.	obszar położony w obrębie geodezyjnym Chorzenice

9. BILANS TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ

- 1) Określenie maksymalnego zapotrzebowania w skali gminy Kłomnice na nową zabudowę:
  - a) dla zabudowy mieszkaniowej przyjmuje się docelowo 2,5 osoby / 1 mieszkanie 150m² p.u. = 60m² p.u./ 1 osobę; przy celu demograficznym 13 470 osób wymagane jest zapewnienie 5 388 mieszkań o łącznej p.u. 808 200m² (średnio na 1 m² p.u ok. 29m² terenu brutto),
  - b) łącznie zapotrzebowanie na tereny mieszkaniowe wynosi ok.2344 ha brutto, przy założeniu:
    - ok. 4 000 mieszkańców będzie zamieszkiwać w zabudowie skupionej, na działkach o powierzchni brutto 2000m² /mieszkanie – 1 600 mieszkań na terenach o pow. ok. 320 ha,
    - ok. 8 820 mieszkańców na działkach rolnych/ porolnych o powierzchni brutto 5000m² /mieszkanie – 3528 mieszkań na terenach o pow. ok. 1 764 ha,
    - ok. 650 mieszkańców w zabudowie rozproszonej, na działkach o powierzchni brutto 10 000m² / mieszkanie - 260 mieszkań, na terenach o pow. ok. 260 ha,
  - c) łączne zapotrzebowanie na zabudowę usługową, usługowo-produkcyjną, związaną z produkcją i obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych wynosi ok. 471,45 - 876ha brutto (538,8 tys. m² p.u. budynków, średnio na 1m² p.u ok. 8,75 - 16,52m² terenu brutto):
    - dla zabudowy usługowej przyjmuje się 134 700m² p.u. (10m² p.u/ 1 osobę); przy założeniu, że dla 1m² p.u. zabudowy potrzebne jest 5 - 10m² terenu brutto, dla funkcji usługowej należy zabezpieczyć docelowo tereny o pow. brutto 67,35 - 134,7 ha,
    - dla zabudowy produkcyjno-usługowej przyjmuje się 269 400m² p.u. (20m² p.u./ osobę); przy założeniu, że dla 1m² p.u. potrzebne jest 10–20m² terenu brutto, dla funkcji produkcyjno-usługowej należy zabezpieczyć docelowo tereny o pow. brutto ok. 269,4 – 538,8 ha,
    - dla obsługi produkcji/ produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych przyjmuje 134 700m² p.u. (10m² p.u/ 1 osobę), przy założeniu, że dla 1m² p.u. zabudowy potrzebne jest 10 - 15m² terenu brutto, dla zabudowy związanej z obsługą produkcji i produkcji w rolnictwie należy zabezpieczyć docelowo tereny o pow. brutto 134,7- 202,5 ha;
  - d) dla zabudowy lotniskowej/ agroturystycznej przyjmuje 60 000m² p.u. (ok. 2 tys. osób korzystających z tej zabudowy i 30m² p.u. /1 osobę); przy założeniu, że dla 1m² p.u. zabudowy lotniskowej/agroturystycznej potrzebne jest 10 - 20m² terenu brutto, dla funkcji lotniskowej/agroturystycznej należy zabezpieczyć docelowo tereny o pow. brutto 60- 120ha.
- 2) Uwagi ogólne:
  - a) obszar gminy Kłomnice objęty jest obowiązującymi planami miejscowymi (za wyjątkiem pojedynczych, niewielkich powierzchniowo terenów położonych w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią); obowiązujące plany miejscowe nie zawierają podziału na obszary o w pełni wykształconej strukturze przestrzennej oraz na obszary inne,
  - b) w gminie Kłomnice zabudowa ukształtowała się w oparciu o bardzo dużą ilość jednostek osadniczych, w znaczącej części zabudowa realizowana jest przy istniejących drogach, w oparciu o duże i szerokie działki rolne; w prowadzonych analizach przyjmując granice obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej uwzględniono charakterystyczny sposób zagospodarowania gminy, kierując się przy kwalifikowaniu terenów nie samym skupieniem zabudowy, tylko oceną, na ile istniejąca zabudowa jest położona przy urządzonych i uzbrojonych drogach, i na ile wraz z zabudową na działkach sąsiednich tworzy jednolitą strukturę funkcjonalno-przestrzenną,
  - c) normy i przepisy odrębne oraz obowiązujące w granicach gminy plany miejscowe nie zawierają wskaźników mogących stanowić podstawę dla oceny chłonności terenów w zakresie powierzchni użytkowej zabudowy - przeprowadzone analizy mają charakter szacunkowy i są oparte na przeprowadzonych analizach: ekonomicznych, środowiskowych i społecznych oraz prognozach demograficznych a także możliwościach finansowych gminy;
  - d) bilans dokonano w oparciu o indywidualnie przyjmowane założenia i wskaźniki, a wyniki przeprowadzonego bilansu są tylko szacunkiem o dużym stopniu niepewności; w prowadzonym bilansie bazowano na porównaniu powierzchni terenów przeznaczonych do lokalizacji zabudowy jako wielkościach obiektywnych oraz uwzględniono obrót gruntami rolnymi przeznaczonymi na cele nierolnicze (brak parcelacji działek rolnych).

- 3) Porównanie powierzchni terenów istniejącej zabudowy i terenów przeznaczonych do zabudowy z szacowanym maksymalnym zapotrzebowaniem w skali gminy Kłomnice na nową zabudowę:
- a) na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej:
- łączna powierzchnia ok. 660 ha terenów zabudowy mieszkaniowej lub zagrodowej, z usługami może wystarczyć łącznie dla ok. 227,58 tys. m² p.u. budynków o funkcji mieszkalnej (zabezpiecza to docelowo tereny dla ok. 3 793 osób),
  - łączna powierzchnia ok. 60 ha terenów zabudowy produkcyjno - usługowej oraz zabudowy związanej z produkcją w gospodarstwach rolnych może wystarczyć łącznie dla ok. 36,92 - 68,57 tys. m² p.u dla budynków o funkcji usługowej, produkcyjnej lub dla zabudowy związanej z produkcją i obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych,
- b) w granicach obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, położonych poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej:
- łączna powierzchnia ok. 612 ha terenów przeznaczonych dla zabudowy mieszkaniowej lub zagrodowej, z usługami może wystarczyć łącznie dla ok. 211 tys. m² p.u. budynków o funkcji mieszkalnej (zabezpiecza to docelowo tereny dla ok. 3 517 osób),
  - łączna powierzchnia ok. 20 ha terenów zabudowy produkcyjno - usługowej oraz zabudowy związanej z produkcją i obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych może wystarczyć łącznie dla ok. 12,3- 22,85 tys. m² p.u dla budynków o funkcji usługowej, produkcyjnej lub dla zabudowy związanej z produkcją i obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych,
- c) porównanie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę (poz. B) wraz z sumą powierzchni użytkowej zabudowy, która może być zlokalizowana w granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej oraz obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, położonych poza obszarami o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej (poz. A) :

lp	funkcje terenów	A	B	porównanie z potrzebami
1	zabudowa mieszkaniowa lub zagrodowa, z usługami	438,58 tys. m ² p.u.	808,2 tys. m ² p.u.	docelowo należy wyznaczyć tereny dla lokalizacji do ok. 369,62 tys. m ² p.u. budynków mieszkalnych przy założeniu średnio 1m ² p.u. /29m ² terenu brutto, docelowo należy wyznaczyć ok. 1072 ha nowych terenów o tej funkcji
2	zabudowa usługowa, produkcyjno-usługowa lub związana z produkcją i obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych	49,2 - 91,4 tys. m ² p.u.	538,8 tys. m ² p.u.	docelowo brak ok. 447,4 – 489,6 tys. m ² p.u. budynków o funkcji usługowej, produkcyjnej lub związanych z produkcją i obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych - należy wyznaczyć łącznie ok. 391,4 - 796 ha nowych terenów tej funkcji
3	zabudowa letniskowa lub agroturystyka	—	60 tys. m ² p.u.	docelowo należy zapewnić łącznie ok. 60- 120 ha nowych terenów dla tych funkcji

- 4) W planie z 2016r. wyznaczono łącznie ok. 118km nowych dróg (konieczność wykupu ok. 65ha). Gmina ma ograniczone możliwości wykupu terenu o tej powierzchni; w studium istnieje konieczność zredukowania długości nowych dróg i oparcia zabudowy o istniejące drogi gminne.
- 5) Gmina ma ograniczone możliwości realizacji nowego uzbrojenia - istnieje konieczność przyjęcia jako zasady, aby nowa zabudowa była oparta o istniejące uzbrojenie lub żeby warunkiem realizacji nowej zabudowy na terenach nieuzbrojonych było jej indywidualne uzbrojenie.
- 6) Jedyną szansą dla rozwoju gminy jest wyznaczenie terenów umożliwiających rozwój przedsiębiorczości - zarówno poprzez dopuszczenie rozwoju zabudowy wielofunkcyjnej, gdzie obok wiodącej funkcji mieszkaniowej dopuszczone są w ograniczonym zakresie funkcje uzupełniające (produkcyjna, usługowa, rolnicza) oraz wyznaczenie terenów przeznaczonych dla rozwoju różnego rodzaju działalności gospodarczej, jako terenów ofertowych.
- 7) Należy umożliwić różnorodne wykorzystanie terenów rolniczych - w tym dla lokalizacji obiektów produkcji rolniczej lub związanych z rekreacją i wypoczynkiem a także poprzez ich zalesienie.
- 8) Istotnym problemem jest odpowiednie zagospodarowanie terenów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi - w sposób zapewniający rozwój w granicach tych terenów.

10. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY

Do charakterystycznych cech sposobu kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów w granicach gminy Kłomnice należy zaliczyć:

- 1) rozwój zabudowy wzdłuż dróg - zabudowa większości miejscowości to typowe ulicówki; w zależności od szerokości działek budowlanych - zabudowa ta jest skupiona lub rozproszona; zagęszczenie zabudowy następuje w przypadku lokalizacji zabudowy wzdłuż prostopadłych lub równoległych do głównej drogi dróg - pierwotnie gospodarczych lub wydzielonych dla obsługi działek budowlanych,
- 2) wykształcenie terenów skupionej zabudowy na terenie części miejscowości - w tym
  - a) w Kłomnicach (tereny produkcyjne przy linii kolejowej, tereny osiedli mieszkaniowych),
  - b) w Garnku (skupione tereny zabudowy produkcyjnej i mieszkaniowej),
  - c) w Michałowie Kłomnickim (zabudowa charakterystyczna dla wsi placowej),
  - d) w Rzerzyczach (układ zabudowy tworzący wielodrożnicę),- w pozostałej części tych miejscowości zabudowa tworzy ulicówki,
- 3) bardzo duże rozproszenie osadnictwa - funkcjonowanie bardzo wielu przysiółków, osad, kolonii (na 50 miejscowości statystycznych połowa ma taki charakter),
- 4) zachowane ślady folwarków i dworów szlacheckich:
  - a) zabytkowa zabudowa (Chorzenice, Garnek, Nieznanice, Rzeki Wielkie, Skrzydlów),
  - b) zachowane parki lub ich pozostałości - w Chorzenicach, Garnku, Nieznanicach, Rzekach Wielkich, Rzerzyczach, Skrzydlowie, Zdrowej,
  - c) zachowany rozłóg pól,
  - d) istniejąca zabudowa związana z prowadzeniem wielkotowarowej produkcji rolniczej - w miejscowościach: Nieznanice, Skrzydlów, Zdrowa,
  - e) istniejące zespoły zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej przy dawnych gospodarstwach pofowarczych - w miejscowościach Nieznanice, Skrzydlów, Zdrowa, Lipicze, Garnek,
- 5) występowanie generalnie zabudowy niskiej, o stosunkowo niskiej jakości (w zakresie rozwiązań architektonicznych oraz stosowanych materiałów wykończeniowych), w tym również w stosunku do obiektów niemieszkalnych (wpływ niskich dochodów z działalności rolniczej i pozarolniczej),
- 6) dominacja zabudowy wielofunkcyjnej - mieszkaniowej i zagrodowej z uzupełniającą zabudową usługową lub produkcyjną,
- 7) występujące bardzo duże zróżnicowanie intensywności zabudowy, występowanie znaczącej ilości nieruchomości o bardzo niskim procencie zabudowy (lokalizacja zabudowy przyulicznej na bardzo dużych działkach rolnych),
- 8) brak wykształconego centrum usługowego w gminie oraz w poszczególnych miejscowościach gminy; zabudowa usługowa jest rozproszona, wzdłuż dróg (głównie sklepy), większe obiekty usługowe należą do usług publicznych (urząd gminy, posterunek policji, szkoły, remizy OSP, zabudowa sakralna),
- 9) występowanie lokalnie konfliktów przestrzennych - wzdłuż drogi krajowej (brak: chodników, skrzyżowań skanalizowanych, pasów włączenia i postojowych, bliskość zabudowy) oraz w przypadku sąsiedztwa zabudowy mieszkaniowej i przemysłowej,
- 10) szybkie zadrzewianie terenów o mniejszej przydatności do prowadzenia produkcji rolnej, w szczególności terenów podmokłych,
- 11) duża ilość łąk - w znaczącej części nieużytkowanych i ulegających zadrzewieniu, w tym również w dolinach rzek (ze względu na odejście od hodowli zwierząt),
- 12) dominacja terenów płaskich, o małym zróżnicowaniu krajobrazowym; znaczący wpływ na krajobraz napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia.

W granicach gminy Kłomnice brak charakterystycznych cech sposobu kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów wymagającej szczególnej ochrony.

11. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie gminy Kłomnice zachowały się w miejscowości Skrzydlów - miejsce osady z okresu wędrówki ludów wpisane jest do rejestru zabytków (zabytek archeologiczny). Większość miejscowości wchodzących w skład obecnej gminy Kłomnice ma średniowieczny rodowód. Kłomnice powstały w XIII lub w XII w., rozwijały się w obrębie ośrodka osadniczego (opola) w Borownie. Pierwsze wzmianki o parafii Kłomnice i należącej do niej 11 wsiach, pochodzą z 1404 r. (teren parafii pokrywał się prawie z terenem dzisiejszej gminy). W dokumentach z 1405, 1406 i 1415 r. pojawiają się wydarzenia i postacie (Pietrasz, pleban Maciej i Sławnik), które wskazują historię dłuższą niż ta udokumentowana. W 1521 r. w opisie parafii oprócz Kłomnic, wymieniono wsie: Rzerzeczycze, Rzeki, Pacierzów, Karczewice, Garnek, Konary, Zawada, Lipicze i Bartkowice.

Pierwotny, drewniany kościół w Kłomnicach, powstał w XIV w. Świątynia na początku XVIII w. ze starości popada w ruinę. Na początku XVIII w. został wzniesiony nowy kościół drewniany (spłonął w 1764 r.). Obecny kościół, p. w. św. Marcina, wzniesiono w latach 1779-1789, w stylu późnobarokowym. Jest to najcenniejszy zabytek Ziemi Kłomnickiej (kościół wraz z otoczeniem wpisany jest do rejestru zabytków). Nad rzeką Wartą rozwinęło się kilka miejscowości.

Skrzydlów rozwijał się pod wpływem ośrodka osadniczego opola mstowskiego. W ciągu wieków związany był z klasztorem Kanoników Regularnych w Mstowie i należał do tamtejszej parafii.

Pozostałe miejscowości nad Wartą - w okresie ich rozwoju - były związane z parafią Kłomnice.

Rzeki rozwijały się na rzece Wartą, tworzącą w tym rejonie szereg rozgałęzień, wysp i rozlewisk. Stąd się wzięła nazwa miejscowości, która funkcjonowała jako dwór i folwark (Rzeki Wielkie) oraz wieś Rzeki Małe. Jak wynika z przekazów historycznych właściciel tej miejscowości rycerz Mikołaj Brzytwa, prawdopodobnie był uczestnikiem bitwy pod Grunwaldem.

Garnek leżący nad Wartą i nad Wiercicą, był odrębną jednostką osadniczą, wokół której rozwijały się Karczewice, Kąt, Chmielarze, Kuźnica, Piaski. Zawisza z Garnka, miał tuż nad Wiercicą (w Kuźnicy), mały gródek, rodzaj kasztelu. Miejsce to jest wpisane do rejestru zabytków jako zabytek archeologiczny (grodzisko wczesnośredniowieczne). W Kuźnicy funkcjonował średniowieczny zakład metalurgiczny oparty na okolicznych rudach darniowych.

Na północny wschód od Kłomnic znajdował się nad Wartą teren królewszczyzn, w obwodzie których rozwijała się Zawada i Konary. Mało znane są wczesne dzieje Lipicza i Rzerzeczyc. Te ostatnie na XVIII-wiecznej mapie Gillego nazwane są Rycerzycami.

Nieznanice (wieś poza majątkiem) oraz Witkowice i Chorzenice należały do parafii Borowno.

Same Kłomnice nie były dawniej wielką miejscowością - były położone z dala od szlaków handlowych i komunikacyjnych. Wielkością przewyższały je Pławno, Gidle i Mstów oraz Konary, Zawada i Garnek. Budowa kolei warszawsko-wiedeńskiej (1846 r.) i związana z tym lokalizacja stacji, dała impuls do szybkiego rozwoju Kłomnic, które pod koniec XIX w. zaczęły rywalizować z sąsiednimi miejscowościami. Po reformie administracyjnej w 1866 r. (Kłomnice należały do powiatu Radomsko w guberni piotrkowskiej), w Kłomnicach umieszczono Sąd Gminny obejmujący swoim zasięgiem, oprócz Kruszyny (z Kłomnicami) gminy: Garnek, Rzeki i Konary (dzisiejsza gmina prawie pokrywa się z tym obszarem). Sąd funkcjonował w Kłomnicach (dzisiejsza ulica Sądowa) aż do 1929 r., kiedy jako Sąd Grodzki, został przeniesiony do Pławna, potem do Radomska. W Kłomnicach istniał od XIX w. Urząd Pocztowy.

Budowa linii kolejowej zapoczątkowała rozwój gospodarczy. W 1888 r. Aureli Wunsche, właściciel majątku Nieznanice, wybudował Fabrykę Cykorii (po wojnie funkcjonowała jako Herbapol).

W 1908 r. powstaje Spółdzielnia (obecnie Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska), powstaje tartak, filia fabryki maszyn rolniczych Sucheniego z Gidel, działa fabryka maszyn rolniczych A. Bugaja z Kłomnic. Dodatkowym impulsem gospodarczym była budowa w 1937 r. szosy łączącej Radomsko z Częstochową. Na Warcie funkcjonowało kilka młynów, po których zostały tylko nazwy i legendy, np. Zamłynie między Rzekami a Skrzydlowem, czy Zagórze między Rzekami a Karczewicami.

Na przełomie XIX i XX w. Rzekach Wielkich powstała Fabryka Tektury.

Pod koniec XIX w. wiele majątków w okolicy Kłomnic wykupiła rodzina śpiewaków operowych – Jana, Edwarda i Józefiny Reszków. Po nich zostały dwory i majątki w Skrzydlowie, Garnku, Chorzenicach i Witkowicach, a także Stadnina Koni w Skrzydlowie, funkcjonująca do końca XX w.

Z dawnych majątków ziemskich obecnie funkcjonują tylko Nieznanice (po Wunsche i Kornhofferze) jako Hodowla Roślin S.A.

W granicach gminy Kłomnice do rejestru zabytków wpisane są następujące obiekty i obszary:

- 1) kościół parafialny p.w. św. Marcina w Kłomnicach, późnobarokowy, z 1789r. rozbudowany XX w.
Nr rejestru A/731 z 27.12.1967r. (woj. łódzkie), A/204 (woj. częstochowski);
- 2) cmentarz grzebalny w Kłomnicach, założony w I poł. XIXw. (w granicach muru ogrodzeniowego, z aleją dojazdową do cmentarza obsadzoną modrzewiem),
Nr rejestru A/424/88 z 27.05.1988 (woj. częstochowski);
- 3) pałac i park w Nieznanicach z pocz. XXw. (obiekty w granicach założenia pałacowo-parkowego),
Nr rejestru A/467/89 z 19.10.1989r. (woj. częstochowski);
- 4) dawny dwór drewniany w Rzekach Wielkich, z XVIIIw.
Nr rejestru A/239 z 27.12.1967r. (woj. łódzkie), A/226/76 (woj. częstochowski);
- 5) dawna kaplica podworska w Skrzydlowie, klasycystyczna, z I poł. XIXw.
Nr rejestru A/749 z 27.12. 1967r. (woj. łódzkie), A/370 (woj. częstochowski);
- 6) Kuźnica - grodzisko wczesnośredniowieczne (zabytek archeologiczny),
Nr rejestru C/1059 z 28.08.1970r. (woj. łódzkie), C/364/78 (woj. częstochowski);
- 7) Skrzydlów - osada z okresu wędrówki ludów, stanowisko nr 2 (zabytek archeologiczny),
Nr rejestru C/335/78 (woj. częstochowski).

Wpis do rejestru zabytków jest prawną formą ochrony zabytków. Zabytki wpisane do rejestru zabytków podlegają szczególnej ochronie, na zasadach określonych w ustawie z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021r. poz. 710 z późn.zm.).

Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Kłomnice została przyjęta przez Wójta Kłomnice Zarządzeniem nr 58/2016 z dnia 1 kwietnia 2016r. Do gminnej ewidencji zabytków włączono:

lp	nazwa zabytku	miejsce (adres)	czas powstania
Chorzenice			
1.	Kaplica mszalna p.w. św. Stanisława	Chorzenice, ul. Częstochowska	1927 r.
2.	Dwór w zespole parkowo dworskim	Chorzenice, ul. Główna 53	1927 r.
3.	Budynek administracyjny w zespole parkowo dworskim; obecnie dom mieszkalny	Chorzenice, ul. Główna 53	1905 r.
4.	Park dworski w Chorzenicach	Chorzenice, ul. Główna 53	początek XXw.
Nieznanice			
5.	Pałac wraz z parkiem; obecnie hotel Nr rejestru zabytków A/467	Nieznanice, ul. Sobieskiego 22a	1917- 1924 r.
Zdrowa			
6.	Dom mieszkalny (murowany)	Zdrowa, ul. Ceglana 4	1933 r.
7.	Wieża ciśnień (murowana)	Zdrowa, ul. Ceglana 4	1935 r.
8.	Cegielnia murowana	Zdrowa, ul. Ceglana 4	1918 r. data modernizacji
Kłomnice			
9.	Cmentarz parafialny (cmentarz grzebalny rzymsko – katolicki) Nr rejestru zabytków A/424	Kłomnice, ul. Częstochowska	połowa XIX w.
10.	Kościół parafialny p.w. św. Marcina Nr rejestru zabytków A/204	Kłomnice, ul. Częstochowska 106	1779 – 1789 r.
11.	Dzwonnica przy kościele parafialnym	Kłomnice, ul. Częstochowska 106	koniec XIX w.
12.	Brama wraz z murowanym ogrodzeniem kościoła	Kłomnice, ul. Częstochowska 106	koniec XVIII w.
13.	Budynek kolejowy, spedycyjny murowany; obecnie magazyn i sklep	Kłomnice, ul. Kolejowa	początek XX w.
14.	Wieża wodna na stacji kolejowej	Kłomnice, ul. Dworcowa	1870 r.
15.	Dom mieszkalny, piętrowy, murowany, kolejowy	Kłomnice, ul. Dworcowa	1878 r.

Garnek			
16.	Budynek podworski - ochronka, obecnie sklep murowany	ul. Główna 1	początek XX w
17.	Plebania murowana	Garnek, ul. Główna 2	1898 r.
18.	Stróżówka, obecnie biblioteka	Garnek, ul. Główna 3	1898 r.
19.	Budynek podworski mieszkalny (murowany)	Garnek, ul. Główna 5	początek XX w
20.	Dwór (Moraczewskich) zostały piwnice	Garnek, ul. Główna 5b	2 połowa XIXw
21.	Spichlerz murowany w d. zespole folwarcznym	Garnek, ul. Główna 5	początek XX w
22.	Stajnia murowana w d. zespole folwarcznym	Garnek, ul. Główna 5	początek XX w
23.	Cmentarz parafialny ujęty w planie jako zabytek	Garnek II, ul. Cmentarna	1902 r.
24.	Park dworski - fragmenty	Garnek	przełom XIX/XX w.
Rzeki Wielkie			
25.	Dwór, obecnie przedszkole w zespole parkowo dworskim Nr rejestru zabytków A/226	Rzeki Wielkie, ul. Główna	początek XIXw
26.	Park dworski w zespole parkowo - dworskim	Rzeki Wielkie, ul. Główna	początek XIXw
Rzerzeczyce			
27.	Park	Rzerzeczyce, ul. Skrzydlowska i ul. Sportowa	XIX-XX w.
Skrzydłów			
28.	Dwór murowany w zespole parkowo dworskim	Skrzydłów	początek XX w
29.	Kaplica dworska w zespole parkowo dworskim Nr rejestru zabytków A/370	Skrzydłów	1830 r.
30.	Park dworski w zespole parkowo - dworskim	Skrzydłów	początek XX w
Zawada			
31.	Kościół p.w. św. Piotra i Pawła	Zawada, ul. Częstochowska	1930/1933 r.
32.	Plebania murowana	Zawada, ul. Częstochowska 4	1930/1933 r.
33.	Cmentarz po epidemii	Zawada, ul. Częstochowska	lata '30 XX w.
34.	Cmentarz parafialny	Zawada, ul. Częstochowska	XIX-XX w.

Wpis do gminnej ewidencji zabytków nie stanowi prawnej formy ochrony zabytków - ochrona tych zabytków, obok zabytków wpisanych do rejestru zabytków oraz parków kulturowych, musi być obowiązkowo uwzględniona w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w planach miejscowych. W granicach gminy nie utworzono parku kulturowego.

Gmina Kłomnice nie posiada uchwalonego programu opieki nad zabytkami.

Gmina Kłomnice stanowi obszar występowania bardzo licznej ilości stanowisk archeologicznych - łącznie 271 stanowiska archeologiczne wg. kart ewidencyjnych stanowisk archeologicznych (KESA), z tego dwa stanowiska archeologiczne (w Kuźnicy i Skrzydlowie) są wpisane do rejestru zabytków. Pozostałe stanowiska archeologiczne nie są objęte ochroną poprzez wpisanie do gminnej ewidencji zabytków. Zabytki archeologiczne objęte są ochroną na zasadach określonych w ustawie z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021r. poz. 710 z późn. zm.):

- art. 31 ust.1a-3 - określający zasady prowadzenia badań archeologicznych w przypadku: robót budowlanych przy zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków, ewidencji WKZ lub objętych ochroną w planie miejscowym a także robót ziemnych na terenie zabytków archeologicznych,
- art.32 - określający zasady postępowania w przypadku odkrycia zabytku w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych,
- art.33 - określający zasady postępowania w sytuacji przypadkowego znalezienia zabytku archeologicznego.

Ponadto, w obowiązujących w granicach administracyjnych gminy planach miejscowych wprowadzono ochronę zabytków poprzez wyznaczenie na rysunkach planów:

- 1) strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej A obejmujące:
  - a) założenie pałacowo-parkowe w Nieznanicach,
  - b) kościół parafialny w granicach ogrodu w Kłomnicach;
- 2) strefę ścisłej ochrony konserwatorskiej KA -obejmującej zespół dworsko-parkowy w Rzekach Wielkich ujęty w gminnej ewidencji zabytków;
- 3) strefy częściowej ochrony konserwatorskiej B, obejmujące:
  - a) zespoły dworskie w Skrzydlowie, Garnku, Lipiczu,
  - b) kościół parafialny w Garnku,
  - c) cmentarz rzymsko-katolicki w Kłomnicach,
  - d) założenie parkowe w Rzerzyczach i Zdrowej,
  - e) cmentarze rzymsko-katolickie w Zawadzie i Garnku;
- 4) strefy ochrony konserwatorskiej KB obejmujące ,
  - a) ochrony historycznego układu przestrzennego wsi Rzeki Małe,
  - b) zespół dworsko-parkowy w Chorzenicach;
- 5) strefy obserwacji archeologicznej OW, obejmujące:
  - a) skupiska stanowisk archeologicznych w Zdrowej i Janaszowie,
  - b) strefy poszczególnych stanowisk archeologicznych,
  - c) strefy zawarte w granicach obszarów objętych strefą ścisłej ochrony konserwatorskiej A,
- 6) strefy ochrony konserwatorskiej KOW obserwacji archeologicznej (dot. obrębów geodezyjnych: Rzeki Małe, Rzeki Wielkie, Pacierzów i Chorzenice),
- 7) strefy ochrony krajobrazu K, obejmujące obszary kulturowe: w Nieznanicach i Zdrowej, w Skrzydlowie oraz w Zawadzie, Konarach, Karczewicach;
- 8) zabytkowe aleje, obejmujące aleje wzdłuż dróg: Baby-Zdrowa, Borowno-Zdrowa oraz Borowno-Nieznanice (aleja do odtworzenia).

W części tekstowej miejscowego planu gminy Kłomnice z 2016 r. (z uwzględnieniem zmian wprowadzonych przez kolejne plany miejscowe z 2019r. dla obrębu geodezyjnego Rzeki Małe i dla obrębu geodezyjnego Rzeki Wielkie oraz z 2021r. dla obrębu geodezyjnego Witkowice – etap II i dla obrębu geodezyjnego Chorzenice) wprowadzono oprócz obiektów ujętych w aktualnej Gminnej Ewidencji Zabytków, dodatkowo ochronę obiektów o wartościach zabytkowych:

- 1) w Chorzenicach:
  - a) budynek murowany, ul. Główna 28, z 1931r.
  - b) budynek murowany, ul. Główna 32, z 1931r.
  - c) budynek mieszkalny, ul. Główna 34, z 1905r.
  - d) budynek mieszkalny, drewniany, ul. Główna 37, z poł. XIXw.
  - e) budynek mieszkalny, ul. Główna 56, z 1925r.
- 2) w Hubach - chałupa drewniana nr 21, z 1908r.
- 3) w Karczewicach:
  - a) kapliczka przy młynie,
  - b) stodoła, ul. Wolności 56,
  - c) chałupa drewniana, ul. Wolności 56, koniec XIXw.
  - d) obora murowana, ul. Wolności 56, koniec XIXw.
  - e) chałupa drewniana, ul. Wolności 56, koniec XIXw.
  - f) młyn wodny (obecnie motorowy), połowa XIXw.
- 4) w Kłomnicach:
  - a) budynek murowany, ul. Sądowa 2, z 1913r.
  - b) budynek mieszkalny, drewniany, ul. Poczтовая 2, 2 poł. XIX w.
  - c) dawana fabryka Bugaja, murowana, ul. Ogrodowa 12, z 1903r.
  - d) budynek mieszkalny, murowany, ul. Kolejowa 7, z 1916r.
  - e) młyn motorowy, murowany, ul. Kolejowa 7, z 1916 -18r.
  - f) budynek mieszkalny, drewniany, ul. Nowa 45, z 1927r.

- g) budynek mieszkalny, drewniany, ul. Częstochowska 99a, z 1908r.
- h) nowa fabryka Bugaja maszyn rolniczych, murowana, ul. Częstochowska 17, z 1924r.
- i) dawna fabryka pieprzu, ul. Częstochowska, z 1888r.
- j) budynek mieszkalny, nowa fabryka Bugaja, ul. Częstochowska 17, obecnie restauracja,
- k) kapliczka przydrożna św Nepomucena, ul. Częstochowska, z 1905r.
- 5) w Konarach - budynek mieszkalny drewniany, ul. Szkolna 25, z 1830r.
- 6) w Nieznanicach:
  - a) zabudowania gospodarcze, stajnia murowana, z 1917r.
  - b) zabudowania gospodarcze, waga murowana, z ok. 1917r.
  - c) zabudowania gospodarcze, stodoły murowane, z ok. 1917r.
  - d) zabudowania gospodarcze, murowane- magazyn sprzętu, spichlerz i budynek magazynowy z ok. 1917r.
  - e) dawna oficyna (budynek mieszkalny) murowany, ok. 1917r.
  - f) czworak I, murowany, z ok. 1917r.
  - g) czworak II, murowany, z ok. 1917r.
  - h) czworak III, murowany, z ok. 1917r.
  - i) budynek mieszkalny i stajnie murowane, z ok. 1917r.
  - j) zabudowania gospodarcze, z ok. 1917r.
  - k) budynek mieszkalny, drewniany, ul. Sobieskiego 14, koniec XIXw.
  - l) kapliczka murowana, z pocz. XXw.
- 7) w Rzerzyczach:
  - a) budynek dworski - spichlerz murowany, ul. Skrzydlowska 88, koniec XIXw.
  - b) dom murowany, ul. Mstowska 87, z 1925r.
- 8) w Skrzydlowie:
  - a) obórka murowana, ul. Nadrzeczna 10, pocz. XXw.
  - b) chałupa drewniano-murowana, ul. Nadrzeczna 8, z 1937r.
  - c) dom drewniany, ul. Główna 37, pocz. XXw.
  - d) budynki gospodarcze, murowane, pocz. XXw.
  - e) gorzelnia murowana, XIXw. 1899, 1940-50,
  - f) budynek mieszkalny, drewniany, na terenie stadniny, z XIX/XXw.
  - g) dworek murowany (stadnina), poł. XIXw.
- 9) w Śliwakowie:
  - a) dom nr 3, drewniany, z pocz. XXw.
  - b) kapliczka przydrożna, murowana, z pocz. XXw.
- 10) w Witkowicach:
  - a) kapliczka murowana, ul. Główna, z 1909r.
- 11) w Zawadzie:
  - a) kapliczka "ofiarom epidemii 1896r." w miejscu po cmentarzu zakaźnym,
  - b) obora murowana, częściowo przebudowana, ul. Sobieskiego 23, koniec XIXw.
  - c) budynek mieszkalny, drewniany, ul. Sobieskiego, z 1896r.
  - d) budynek mieszkalny, drewniany, ul. Sobieskiego 63, z 1913r.
  - e) chałupa drewniana, ul. Sobieskiego, z pocz. XXw.
  - f) budynek mieszkalny, murowany, ul. Konarska 119, z 1918r. (ul. Sobieskiego 25, dz. nr 481/2)
- 12) w Zberezce - budynek mieszkalny, murowany, nr 1, z końca XIXw.
- 13) w Zdrowej - budynek mieszkalny, drewniany, nr 51, z 1932r.

W obowiązujących planach miejscowych zawarto ustalenia mające na celu ochronę zabytków.

Ustalenia ochrony w planach miejscowych stanowią prawną formę ochrony zabytków.

Przepisy nie nakazują przeniesienia do studium uwarunkowań ustaleń ochrony zabytków zawartych w planach miejscowych i decyzjach lokalizacyjnych.

12. ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW

1) Użytkowanie gruntów, istniejąca zabudowa

W strukturze użytkowania gruntów gminy Kłomnice, o powierzchni 14 773 ha :

- dominują tereny użytków rolnych zajmujące ok. 72 -73%, w tym 7146 ha użytków ornych,
- lasy i zadrzewienia zajmują łącznie ok. 35-36%, w tym 2 820 ha gruntów leśnych ,
- tereny zainwestowane i zurbanizowane zajmują ok. 5%, w tym 234ha terenów zabudowanych.

Podstawową funkcją użytkowania terenów, ze względu na powierzchnię, jest rolnictwo. Ma ono jednak malejące znaczenie, ze względu na przeciętne warunki dla prowadzenia produkcji rolnej. Tereny rolne niekorzystne dla kontynuowania produkcji rolnej, ze względu na istniejący rozłóg i klasę gruntów są odłogowane i ulegają szybkiej renaturalizacji (zadrzewieniu). Duża ilość gruntów rolnych jest zalesiana.

Stopniowemu zwiększeniu ulega też udział gruntów zurbanizowanych i zabudowanych.

Wśród terenów zainwestowanych dominują tereny wykorzystywane na cele mieszkaniowe, w tym głównie tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej. Nieliczna jest zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna (jej parametry nie odbiegają znacznie od zabudowy jednorodzinnej) - w Lipiczach przy ul. Krótkiej, w Nieznanicach przy ul. Klonowej, w Skrzydlowie przy ul. Głównej, w Zdrowej przy ul. Parkowej i pojedyncze budynki w innych miejscowościach.

Wśród terenów wykorzystywanych na cele usługowe dominują usługi publiczne: szkoły, przedszkola, remizy strażackie OSP, tereny sakralne, tereny sportowe.

Największe skupienia zabudowy usługowej o charakterze komercyjnym znajdują się w Kłomnicach (sklepy, hurtownie, stacje paliw, restauracje, usługi rzemieślnicze, gminne targowisko).

Największe skupienie zabudowy produkcyjnej zlokalizowane jest w Kłomnicach, po zachodniej stronie linii kolejowej, w tym jest to teren odlewni stopów odlewniczych aluminium. Większe tereny zabudowy produkcyjnej zlokalizowane są też w innych miejscowościach: Garnku przy ul. Rolniczej, Lipiczach przy ul. Stawowej, Nieznanicach przy ul. Nieznanickiej i Mstowskiej, Rzekach Wielkich przy ul. Głównej, Rzekach Małych (teren dawnej fabryki tektury przy rzece Warcie), Rzerzyczach przy ul. Leśnej.

Na terenie gminy w większości miejscowości funkcjonują liczne obiekty produkcyjne o różnej wielkości - jako funkcja uzupełniająca zabudowę mieszkaniową lub zagrodową. Charakterystyczną cechą jest lokalizacja zakładów produkcyjnych w drugiej linii zabudowy, za istniejącymi budynkami mieszkalnymi. Charakterystyczną cechą jest "pączkowanie" tego rodzaju zabudowy - w sąsiedztwie już istniejącego zakładu produkcyjnego powstają nowe obiekty o funkcji produkcyjnej lub produkcyjno-usługowej.

Zabudowa tego rodzaju najszybciej rozwija się wzdłuż dróg powiatowych.

W granicach gminy zlokalizowane jest kilka dużych terenów zabudowy produkcyjnej i usługowej w rolnictwie. Do największych należy zaliczyć tereny:

- zakładu hodowlano-produkcyjnego w Nieznanicach (stacja Małopolskiej Hodowli Roślin sp. z o.o. zajmująca się hodowlą i produkcją nasionną traw i roślin motylkowych)
- dawnej stadniny koni w Skrzydlowie (tereny po PGR)
- GS Samopomoc Chłopska Kodrąb w Bartkowicach (hodowla bydła - ok. 260DJP)
- gospodarstwa rolno-hodowlanego w Bartkowicach (hodowla bydła - ok. 60DJP)
- gospodarstwa hodowlanego w Garnku (hodowla nerek amerykańskich - ok. 210DJP)
- fermy drobiu w Zawadzie (tucz bojlerów kurzych - ok. 800 DJP)
- fermy drobiu w Śliwakowie (tucz kaczek, gęsi - ok. 40 DJP)
- fermy drobiu w Michałowie Rudnickim (tucz bojlerów kurzych - ok. 40 DJP).

Mniejsze tereny związane z produkcją i obsługą rolnictwa (w tym po dawnych bazach SKR), znajdują się w: Karczewicach, Kłomnicach, Konarach, Witkowicach, Zberezce, Zawadzie, Zdrowej.

Na terenie gminy funkcjonuje kilka firm prowadzących szkółki roślin lub produkcję ogrodniczą - w tym w Kłomnicach przy ul. Pocztovej, w Rzerzyczach przy ul. Ogrodowej i ul. Skrzydlowskiej, w Witkowicach przy ul. Częstochowskiej.

W granicach gminy Kłomnice tereny rolne są wykorzystywane dla funkcji związanej z rekreacją i wypoczynkiem - poprzez lokalizację zabudowy agroturystycznej, stawów rybnych, niewielkich stadnin koni a także prowadzenie hodowli zwierząt obcych rodzimej faunie (alpak, bizonów) czy też danieli. Zagospodarowanie tego rodzaju rozwija się w Garnku, Karczewicach, Rzerzyczach, Zawadzie.

W miejscowości Jamrozowizna na działkach nr ew. 2490 i 3327 istnieje schronisko dla zwierząt.

2) Komunikacja drogowa

Gmina Kłomnice posiada dogodnie połączenia komunikacyjne z regionem – poprzez istniejącą drogę krajową. Bardzo dobrze rozwinięta jest sieć dróg lokalnych – powiatowych i gminnych.

Droga krajowa jest jedno jezdniowa, o dwu pasach ruchu. Parametry drogi krajowej tylko na kilku krótkich odcinkach odpowiadają wymaganiom klasy technicznej drogi GP, w części droga spełnia wymagania dla drogi klasy G, a w części parametry drogi nie odpowiadając nawet klasie Z (ze względu na szerokość pasa drogowego <20m lub <25m, ilość zjazdów i odległości między skrzyżowaniami - w szczególności dotyczy to przebiegu przez tereny zwartej zabudowy miejscowość Kłomnice).

Wzdłuż drogi krajowej występują braki: pasów zjazdowych i postojowych, urządzonych chodników lub ścieżek rowerowych, uzupełnienia wymaga oświetlenie ulicy i urządzenie przystanków komunikacji.

Istnieje konieczność: regulacji stanów prawnych dróg powiatowych i gminnych (szerokości pasów drogowych, poprawy geometrii skrzyżowań) a także przebudowy tych dróg, wraz z realizacją utwardzonych poboczy oraz chodników dla pieszych lub ścieżek rowerowych.

Dla poprawy funkcjonowania układu komunikacyjnego konieczna jest realizacja kilku odcinków dróg - stanowiących lokalne połączenia drogowe oraz docelowo obwodnicy drogowej Kłomnic.

Łączna długość dróg publicznych na terenie Gminy Kłomnice wynosi ok. 204,36 km w tym:

- drogi krajowe – 12,70 km,
- drogi powiatowe – 61,16 km,
- drogi gminne – 130,49 km.

DROGI KRAJOWE

droga nr 91 Częstochowa - Radomsko- (ul. Częstochowska, ul. Warszawska)

DROGI POWIATOWE

S 1019 – Borowno - Nieznanice (ul. Mstowska) - Witkowice	2 000m
S 1024 - Kłomnice (ul. Dworcowa) – Rzerzęczycze (ul. Kolejowa, Skrzydlowska) – Skrzydlów (ul. Lipowa) - Mokresz + 1 obiekt mostowy	8 500m
S 1028 – Mstów -Skrzydłów (ul. Główna) -Rzeki (ul. Karczewicka) -Karczewice (ul. Częstochowska)	8 300m
S 1029 Kłomnice (ul. Bartkowska) - Bartkowice (ul. Szlachecka) - Pacierzów (ul. Częstochowska) - Karczewice (ul. Wolności) - Garnek (ul. Główna) - Święta Anna + 4 obiekty mostowe	13 456m
S 1030 – Kłomnice - Lipicze (ul. Gidelska) - Zawada (ul. Częstochowska) +3 obiekty mostowe	5 300m
S 1031 - od drogi krajowej 91-Zawada (ul. Sobieskiego)	3 700m
S 1032 - Zawada (ul. Kościuszki) - Konary (ul. Polna, ul. Szkolna) - Pacierzów (ul. Wolności)	4 100m
S 1033 – Gidle – Borowa - Garnek (ul. Rolnicza) +1 obiekt mostowy	1 500m
S 1034 - Witkowice (ul. Leśna) - Rzerzęczycze (ul. Witkowska)	2 300m
S 1035 - Garnek (ul. Południowa) – Dąbek - Wola Mokreska	3 150m
S 1070 – Kruszyna - Zdrowa (ul. Kruszyńska, Strażacka ,Kłomnicka) -Kłomnice (ul. Zdrowska)	5 000m
S 1077 - Rzerzęczycze (ul. Wolności, ul. Mstowska) - Kuchary – Wancerzów	3 100m
S 1116 - od S1070 -Zdrowa (ul. Strażacka) -Jacków-Pieńki Szczep.	760m

DROGI GMINNE

G1 - 598 001 S	Kłomnice	ul. Kolejowa	1239m
G2 - 598 002 S	Kłomnice	ul. Wesoła	264m
G3 - 598 003 S	Kłomnice	ul. Zachodnia	400m
G4 - 598 004 S	Kłomnice	ul. Nieznanicka	768m
G5 - 598 005 S	Kłomnice	ul. Łąkowa	1640m
G6 - 598 006 S	Kłomnice	ul. Poczтовая	1240m
G7 - 598 007 S	Kłomnice	ul. Targowa	428m
G8 - 598 008 S	Kłomnice	ul. Leśna (boczna odnoga ul. Leśnej)	234m
G9 - 598 009 S	Kłomnice	ul. Leśna	930m
G10 - 598 010 S	Kłomnice	ul. Projektowana	351m
G11 - 598 011 S	Kłomnice	ul. Strażacka + ul. Południowa	728m
G12 - 598 012 S	Kłomnice	ul. Dworska	802m
G13 - 598 013 S	Kłomnice	ul. Zielona	608m

G14 - 598 014 S	Kłomnice	ul. Krótka	195m
G15 - 598 015 S	Kłomnice, Janaszów	ul. Janaszewska + droga bez nazwy	3701m
G16 - 598 016 S	Kłomnice	ul. Nowa	830m
G17 - 598 017 S	Kłomnice	ul. Ogrodowa	434m
G18 - 598 018 S	Kłomnice	ul. Szkolna	495m
G19 - 598 019 S	Kłomnice	ul. Księżycowa	529m
G20 - 598 020 S	Kłomnice	ul. Gwiezdna	491m
G21 - 598 021 S	Kłomnice	ul. Poprzeczna	492m
G22 - 598 022 S	Kłomnice	ul. Księża (Pustkowie Kłomnickie)	1990m
G23 - 598 023 S	Kłomnice	ul. Sądowa	
	Bartkowice	ul. Wspólna,	
	Pacierzów	ulica bez nazwy	
	Rzeki Wielkie	ulica bez nazwy + ul. Kłomnicka	6233m
G24 - 598 024 S	Bartkowice	ul. Spacerowa	158m
G25 - 598 025 S	Bartkowice	ul. Wąska	748m
G26 - 598 026 S	Bartkowice	ul. Wesoła	458m
G27 - 598 027 S	Bartkowice	ul. Kaliny Jędrusik,	
	Konary	ul. Częstochowska, ul. Łąkowa	2172m
G28 - 598 028 S	Konary	ul. Bartkowska	349m
G29 - 598 029 S	Konary	ul. Ogrodowa	214m
G30 - 598 030 S	Konary	ul. Główna + ul. Krótka	751m
G31 - 598 031 S	Michałów Kłomnicki	ul. Kwiatowa	830m
G32 - 598 032 S	Michałów Kłomnicki	ul. Słoneczna + ul. Folwarczna	819m
G33 - 598 033 S	Michałów Kłomnicki	ul. Spacerowa	571m
G34 - 598 034 S	Bartkowice	ulica bez nazwy,	
	Pacierzów	ul. Leśna	1814m
G35 - 598 035 S	Pacierzów	ul. Łąkowa	339m
G36 - 598 036 S	Pacierzów	ul. Wolności	1021m
G37 - 598 037 S	Pacierzów	ul. Polna	1104m
G38 - 598 038 S	Pacierzów	ul. Wolności (odnoga)	94m
G39 - 598 039 S	Lipicze	ul. Stawowa	1516m
G40 - 598 040 S	Lipicze	ul. Krótka	297m
G41 - 598 041 S	Lipicze	ul. Kłomnicka	454m
G42 - 598 042 S	Lipicze	ul. Wąska	537m
G43 - 598 043 S	Lipicze	ul. Nowa	491m
G44 - 598 044 S	Lipicze	ul. Leśna	713m
G45 - 598 045 S	Jamrozowizna	ulica bez nazwy (obr. Kłomnice)	1769m
G46 - 598 046 S	Zawada	ul. Polna (część) + ul. Ogrodowa	
		+ ul. Strażacka + ul. Krótka	1940m
G47 - 598 047 S	Zawada	ul. Łąkowa	965m
G48 - 598 048 S	Zawada	ul. Szkolna (część)	646m
G49 - 598 049 S	Zawada	ul. Szkolna (część)	46m
G50 - 598 050 S	Zawada	ul. Polna	1085m
G51 - 598 051 S	Śliwaków	ulica bez nazwy	2564m
G52 - 598 052 S	Zberezka	ul. Sobieskiego + ul. Łąkowa	3349m
G53 - 598 053 S	Zberezka	ul. Akacyjowa	215m
G54 - 598 054 S	Lipicze	ul. Żabia	302m
G55 - 598 055 S	Zdrowa	ul. Zastawie (część) + ul. Zielona	1358m
G56 - 598 056 S	Zdrowa	ul. Zastawie	279m
G57 - 598 057 S	Zdrowa	ul. Łąkowa	1157m
G58 - 598 058 S	Zdrowa	ul. Leśna	332m
G59 - 598 059 S	Zdrowa	ul. Kłomnicka	1802m
G60 - 598 060 S	Zdrowa	ul. Parkowa	255m

G61 - 598 061 S	Zdrowa -	ul. Mstowska,	
	Nieznanice -	ul. Sobieskiego	2604m
G62 - 598 062 S	Zdrowa	ul. Ceglana	470m
G63 - 598 063 S	Nieznanice	ul. Polna	948m
G64 - 598 064 S	Nieznanice	ul. Ogrodowa	132m
G65 - 598 065 S	Nieznanice	ul. Równoległa	356m
G66 - 598 066 S	Nieznanice	ul. Leśna	238m
G67 - 598 067 S	Nieznanice	ul. Klonowa	317m
G68 - 598 068 S	Nieznanice	ul. Sobieskiego	204m
G69 - 598 069 S	Witkowice	ul. Słoneczna	535m
G70 - 598 070 S	Witkowice	ul. Ogrodowa	1432m
G71 - 598 071 S	Witkowice	ul. Główna	
	Niwki	ul. Leśna	
	Przybyłów	ulica bez nazwy	4485m
G72 - 598 072 S	Chorzenice	ul. Główna	1160m
G73 - 598 073 S	Chorzenice	ul. Parkowa	472m
G74 - 598 074 S	Chorzenice	ul. Nowa	1610m
G75 - 598 075 S	Chorzenice	ul. Łąkowa	687m
G76 - 598 076 S	Chorzenice	ul. Wąska	526m
G77 - 598 077 S	Chorzenice	ul. Leśna	507m
G78 - 598 078 S	Michałów Rudnicki	ul. Kolejowa	758m
G79 - 598 079 S	Michałów Rudnicki	ul. Sportowa	1417m
G80 - 598 080 S	Michałów Rudnicki	ul. Letniskowa	195m
G81 - 598 081 S	Niwki	ul. Nowa	1229m
G82 - 598 082 S	Niwki	ul. Wiosenna	808m
G83 - 598 083 S	Niwki	ul. Jesienna	261m
G84 - 598 084 S	Rzerzeczyce	ul. Polna	301m
G85 - 598 085 S	Rzerzeczyce	ul. Bagnista	414m
G86 - 598 086 S	Rzerzeczyce	ul. Leśna (część)	755m
G87 - 598 087 S	Rzerzeczyce	ul. Leśna (część)	724m
G88 - 598 088 S	Rzerzeczyce	ul. Leśna (część)	582m
G89 - 598 089 S	Rzerzeczyce	ul. Bugaj	664m
G90 - 598 090 S	Rzerzeczyce	ul. Szkolna	597m
G91 - 598 091 S	Rzerzeczyce	ul. Mstowska (część)	698m
G92 - 598 092 S	Rzerzeczyce	ul. Wolności (część)	209m
G93 - 598 093 S	Rzerzeczyce	ul. Mstowska (część)	213m
G94 - 598 094 S	Rzerzeczyce	ul. Ogrodowa	2885m
G95 - 598 095 S	Rzerzeczyce	ul. Sportowa	463m
G96 - 598 096 S	Adamów	ul. Żabia	586m
G97 - 598 097 S	Adamów	ul. Dojazdowa + ul. Bociania (część)	1319m
G98 - 598 098 S	Adamów	ul. Bociania (część) + Rycerska (część)	815m
G99 - 598 099 S	Adamów	ul. Rycerska (część)	587m
G100 - 598 100 S	Adamów	ul. Bociania (część)	313m
G101 - 598 101 S	Huby	ulica bez nazwy	1856m
G102 - 598 102 S	Huby	ulica bez nazwy	368m
G103 - 598 103 S	Huby	ulica bez nazwy	649m
G104 - 598 104 S	Skrzydłów	ul. Wschodnia	1480m
G105 - 598 105 S	Skrzydłów	ul. Nadrzeczna	835m
G106 - 598 106 S	Skrzydłów -	ul. Łąkowa + ulica bez nazwy	
	Trzaska -	ulica bez nazwy	2630m
G107 - 598 107 S	Rzeki Wielkie	ul. Leśna	1055m
G108 - 598 108 S	Rzeki Wielkie	ul. Miernicza	1232m
G109 - 598 109 S	Rzeki Wielkie	ul. Mokra	343m

G110	- 598 110 S	Rzeki Małe	ul. Kłomnicka	380m
G111	- 598 111 S	Rzeki Małe - Karczewice -	ul. Polna (część), ul. Polna (cała)	3018m
G112	- 598 112 S	Rzeki Małe	ul. Polna (część)	1051m
G113	- 598 113 S	Rzeki Małe - Karczewice -	ul. Polna (część), ul. Zachodnia	1643m
G114	- 598 114 S	Rzeki Wielkie- Chmielarze - Garnek	ulica bez nazwy, ulica bez nazwy, ul. Zachodnia + ul. Nowa	6587m
G115	- 598 115 S	Karczewice	ul. Łąkowa	1142m
G116	- 598 116 S	Karczewice	ul. Nadrzeczna	1576m
G117	- 598 117 S	Karczewice	ul. Żłota	287m
G118	- 598 118 S	Garnek	ul. Błonie	6470m
G119	- 598 119 S	Garnek	ul. Szkolna	382m
G120	- 598 120 S	Garnek	ul. Parkowa	238m
G121	- 598 121 S	Garnek	ul. Klonowa	116m
G122	- 598 122 S	Garnek	ul. Wąska	486m
G123	- 598 123 S	Garnek	ul. Kątowa	594m
G124	- 598 124 S	Garnek	ul. Mościska	771m
G125	- 598 125 S	Garnek	ul. Lisia	1341m
G126	- 598 126 S	Garnek	ul. Poprzeczna (część)	210m
G127	- 598 127 S	Garnek	ul. Leśna (część)	460m
G128	- 598 128 S	Garnek	ul. Projektowa	236m
G129	- 598 129 S	Garnek	ul. Wschodnia	966m
G130	- 598 130 S	Garnek	ul. Mokra (część)	467m
G131	- 598 131 S	Kuźnica	ulica bez nazwy	740m
G132	- 598 132 S	Kuźnica	ulica bez nazwy	274m
G133	- 598 133 S	Rzerzyczycy	ul. Spacerowa + ul. Stawowa	678m
G134	- 598 134 S	Kłomnice	ul. Wrzosowa	237m
G135	- 598 135 S	Kłomnice	ul. Brzozowa	125m
G136	- 598 136 S	Kłomnice	ul. Sosnowa	129m
G137	- 598 137 S	Kłomnice	ul. Parkowa	288m
G138	- 598 138 S	Janaszów	ulica bez nazwy	486m
G139	- 598 139 S	Rzeki Małe	ul. Karczewicka (część - boczna od DP)	255m
G140	- 598 140 S	Rzeki Małe	ul. Karczewicka (część - boczna od DG)	53m
G141	- 598 141 S	Garnek	ul. Krótka	90m
G142	- 598 142 S	Lipicze	ul. Stawowa (część omijająca staw)	152m
G143	- 598 143 S	Zdrowa	ul. Południowa	940m
G144	- 598 144 S	Kłomnice	ul. Dworcowa	964m

3) Komunikacja kolejowa

Przez gminę Kłomnice przebiega linia kolejowa o znaczeniu państwowym (linia magistralna, dwutorowa, zelektryfikowana, normalnotorowa) nr 1 Warszawa Zachodnia - Katowice.

W granicach gminy Kłomnice nie przewiduje się rozbudowy tej linii.

Obszar kolejowy stanowi teren zamknięty na podstawie Decyzji nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014r. w sprawie ustalania terenów przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz.Urz. Min. Inf. i Roz. Nr 17, poz. 25, z późn.zm.).

W granicach gminy znajdują się przejazdy kolejowe: 1 bezkolizyjny (w Kłomnicach - wiadukt), 2 strzeżone (w Rzerzyczycach i w Nieznanicach), 2 niestrzeżone (w Janaszowie i na drodze Witkowice-Przybyłów).

W Kłomnicach znajduje się stacja kolejowa, w Rzerzyczycach przystanek osobowy.

Układ kolejowy pełni obecnie niewielką rolę w rozwoju gospodarczym.

4) Rolnicza i leśna przestrzeń produkcyjna

Gmina Kłomnice:

- ma bardzo wysoki udział użytków rolnych wynoszący ok. 72,7% powierzchni gminy.
- ma niski stopień lesistości wynoszący ok. 19 % powierzchni gminy (dane 2019r.).

W użytkach rolnych:

- udział gruntów ornych zmniejsza się i wynosi obecnie poniżej 70% (w roku 2014 - 7146ha),
- wysoki jest udział łąk i pastwisk,
- zwiększa się udział gruntów zadrzewionych.

Użytki leśne zajmują ok. 2.807 ha, w tym lasy publiczne 1580 ha (dane 2019r.), z czego :

- lasy w Administracji Lasów Państwowych, Nadleśnictwo Gidle – 1454,7ha
- lasy stanowiące własność gminy - 16 ha.

Pozostała powierzchnia dotyczy lasów: prywatnych, wspólnot leśno-gruntowych i innej własności .

Gmina Kłomnice ma przeciętne warunki dla prowadzenia produkcji rolniczej, cechuje się bardzo niskim dochodami z prowadzonej produkcji rolniczej. Wśród użytków ornych i użytków zielonych:

- dominują grunty IV klasy bonitacyjnej - ok. 58,8% gruntów ornych i ok. 57,4% użytków zielonych,
- znaczący udział mają grunty V klasy bonitacyjnej - ok. 23,3% gruntów ornych i 28,5% użytków zielonych,
- udział gruntów III klasy bonitacyjnej wynosi - ok. 12,7% gruntów ornych i 9,3% użytków zielonych,
- nieznaczny jest udział gruntów o najniższej przydatności rolniczej - ok. 5,1% gruntów ornych i 4,8% użytków zielonych,
- nieliczne są grunty II klasy bonitacyjnej - ok. 0,1% użytków ornych.

Biorąc pod uwagę przydatność rolniczą gleb:

- wśród gruntów ornych dominują kompleksy żytmi dobry (48%) i żytmi bardzo dobry (29,7%), mniejszy udział jest udział kompleksów słabych, najmniejszy jest udział kompleksów pszennych (1,2%),
- wśród użytków zielonych dominują kompleksy średnie (61,3%) i słabe (38,7%).

Gleby należą do gleb średniodobrych, przeważają gleby o odczynie bardzo kwaśnym i lekko kwaśnym.

Wśród lasów przeważają lasy sosnowe; ich największe skupiska znajdują się w rejonie miejscowości Garnek, Chmielarze, Skrzydlów i Rzerzyczce. Brzegi rzeki Warty zarasta przeważnie olsza czarna, kilka gatunków wierzby oraz topola biała; nad rzeką Wiercicą rzadko spotyka się olszę szarą.

Lasy państwowe na terenie Nadleśnictwa Gidle zostały uznane za ochronne w drodze zarządzenia nr 181 Min.OŚZNiL z dnia 23 października 1996r. oraz zarządzenia nr 112 Min. OŚZNiL z dnia 29 lipca 1997r.

Łączna powierzchnia lasów ochronnych wynosi 12 308,41 ha.

Pozostałe lasy (prywatne, wspólnot, własności gminy) są lasami gospodarczymi.

5) Obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW, a także ich stref ochronnych

Zgodnie z art. 10 ust.2a ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2021r. poz. 741 z późn. zm.), jeżeli na obszarze gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu – w studium ustala się ich rozmieszczenie. Zgodnie z art. 6 pkt 1 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz.U. z 2021r. poz. 724) przy sporządzaniu studium uwarunkowań uwzględnia się odległości między terenami, na których istnieją budynki mieszkalne (lub dopuszcza się realizację budynków mieszkalnych) a terenami, na których istnieją elektrownie wiatrowe - budowle służące do wytwarzania energii z odnawialnych źródeł energii, wykorzystujących siłę wiatru, o mocy większej niż 40 kW (lub dopuszcza się realizację elektrowni wiatrowych). Odległość ta jest równa lub większa od dziesięciokrotności całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej mierzonej od poziomu gruntu do najwyższego punktu budowli; w przypadku istniejących elektrowni, do odległości tej wlicza się połowę średnicy wirnika wraz z łopatami (odległość ta określa granice strefy ochronnej wokół elektrowni wiatrowych, określając teren o ograniczonych możliwościach w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów).

W planie miejscowym gminy Kłomnice z 2016r. (z uwzględnieniem zmian wprowadzonych przez kolejne plany miejscowe), dla całego obszaru objętego tym planem obowiązuje zakaz lokalizacji elektrowni wiatrowych, za wyjątkiem terenów oznaczonych symbolem Ze, dla których dopuszcza się elektrownie wiatrowe o mocy nie przekraczającej 100kW. Zgodnie z ustaleniami szczegółowymi, na tych terenach oprócz zieleni dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych, o maksymalnej wysokości wieży elektrowni 120m (plan nie wyznacza maksymalnej wysokości całkowitej elektrowni wiatrowych, nie wyznacza też stref ochronnych wokół elektrowni). Tereny te zostały wyznaczone:

- w Garnku, w rejonie ul. Południowej - teren oznaczony IX.Ze01 na załączniku graficznym nr 3.80, obejmuje teren działki nr ew. 569, zlokalizowany w odległości 160 - 190m od granicy terenów, na których ustalenia obowiązującego planu dopuszczają lokalizację budynków mieszkalnych; oznacza to, że na tym terenie możliwa jest jedynie lokalizacja elektrowni wiatrowych o mocy niższej niż 100kW i o wysokości całkowitej wynoszącej nie więcej niż 16 – 19m,
- w Skrzydlowie, w rejonie ul. Lipowej - teren oznaczony XIII.Ze01 i XIII.Ze02 na załącznikach graficznych nr 3.102 i 3.109, obejmuje część terenu działek nr ew. 2923 i 2924; tereny te są zlokalizowane w odległościach od ok.620 do ok. 740m od granicy terenów, na których ustalenia obowiązującego w granicach gminy Kłomnice planu dopuszczają lokalizację budynków mieszkalnych i zlokalizowanych w odległości ok. 430 – 500m granicy terenów, na których ustalenia obowiązującego w granicach gminy Mstów planu dopuszczają lokalizację budynków mieszkalnych; oznacza to, że na tym terenie możliwa jest lokalizacja elektrowni wiatrowych o mocy niższej niż 100kW i o wysokości całkowitej wynoszącej nie więcej niż 43 – 50m; podstawowym ograniczeniem dla ustalenia w studium uwarunkowań w tych granicach możliwości rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW, ze strefami ochronnymi jest fakt, że tereny te są zlokalizowane w odległości wynoszącej ok. 100 – 180m od granicy gminy – oznacza to, że w tych granicach w studium i w planie można byłoby dopuścić lokalizację elektrowni wiatrowych o bardzo niskiej wysokości całkowitej (od ok. 10m do ok. 23m).

W miejscowości Skrzydlów, na działce nr ew. 1687 (po scaleniu i podziale nr ew.: 2923 i 2924/2) wydano decyzję nr 1212/2007 z dnia 07.11.2007r. o pozwoleniu na budowę 3 elektrowni wiatrowych o mocy do 250 kW, o wysokości elektrowni do 45m i promieniu wirnika ok. 27m; 2 elektrownie wiatrowe zostały po uzyskaniu pozwolenia do użytkowania decyzją nr PINB-II-7353/E/7/Kł/08 z dnia 08.08.2008r. rozebrane (w tym zakresie pozwolenie na budowę nie obowiązuje), trzecia elektrownia nie została zrealizowana.

W granicach gminy Kłomnice istnieje elektrownia wiatrowa w Rzekach Małych, na działkach nr ew. 777 i 1214, o mocy do 250kW, o ustalonej w decyzji o warunkach zabudowy wysokości całkowitej do 45m (wysokości masztu do 30m, promieniu wirnika ok.13m). Wymagana odległość od tej elektrowni do terenów, na których istnieją lub jest dopuszczona realizacja budynków mieszkalnych wynosi nie więcej niż 463m. Najbliższy istniejący budynek mieszkalny jest usytuowany w odległości ok. 480m, a odległość terenów przeznaczonych w obowiązującym planie dla lokalizacji budynków mieszkalnych wynosi ponad 465m od tej elektrowni wiatrowej.

Istniejąca elektrownia wiatrowa zlokalizowana na terenie działek nr ew. 777 i 1214 w Rzekach Małych oraz strefa ochronna wokół tej elektrowni została wyznaczona w planie miejscowym sporządzonym w granicach obrębu geodezyjnego Rzeki Małe w 2019r. . W planie miejscowym, w wymaganych prawem odległościach 465m od masztu elektrowni, wprowadzono zakaz realizacji nowych oraz odbudowy, rozbudowy i odbudowy istniejących w dniu uchwaleniu planu budynków mieszkalnych, w tym budynków mieszkalnych związanych z produkcją rolniczą.

Na rzece Warcie (dane RZGW w Poznaniu, stan na 12 lutego 2014r.) istniały małe elektrownie wodne - nie wymagające wyznaczenia stref ochronnych:

- w Skrzydlowie (jaz 712+700),
- w Rzekach Wielkich (jaz 707+500),
- w Karczewicach (próg Karczewice 704+500 - MEW czynna przy budowlu piętrzącej własności RZGW w Poznaniu),
- w Śliwakowie (jaz 699+000),
- w Zawadzie (jaz 696+850).

13. UZBROJENIE TERENÓW

1) Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę pitną zapewnione jest z eksploatowanych przez gminę Kłomnice sieci i ujęć wód podziemnych. Oprócz ujęć komunalnych na terenie gminy funkcjonują również ujęcia indywidualne i ujęcia przemysłowe wód podziemnych. Większość miejscowości gminy jest zwodociągowana - brak jest sieci doprowadzających wodę do miejscowości lub ich części znajdujących się na obrzeżach gminy, z rozproszoną zabudową. Łączna długość sieci wodociągowej bez przyłączy wodociągowych wynosi ok. 186,6km.

Liczba ludności korzystającej z wody z sieci wynosi ok. 87,1%, wodociągi zaopatrują w wodę ok. 11893 mieszkańców, w tym 3967 budynków.

Gmina Kłomnice eksploatuje ujęcia z górnokredowego poziomu wodonośnego w obrębie użytkowego GZWP nr 408 Niecka Miechowska NW. Pobór wody następuje studniami głębinowymi zlokalizowanymi:

- w miejscowości Witkowice

2 studniami, o głębokości odwiertu: 50m (głębokość zwierciadła wody $h=5,6$ - 50m, z pompą na głębokości 25m) i 52m (głębokość zwierciadła wody $h=16,2$ - 52m, z pompą na głębokości 25m).

Zgodnie z decyzją Starosty Powiatowego w Częstochowie Nr OS.IV.6223-4/58/05 z dnia 30 grudnia 2005r. udzielającego pozwolenia na pobór wody podziemnej: maksymalny godzinowy pobór wynosi $50\text{m}^3/\text{h}$, średnio dobowy pobór wody wynosi $600\text{m}^3/\text{d}$, a dopuszczalny roczny pobór wody wynosi $150\,000\text{m}^3/\text{rok}$.

Wokół ujęcia w Witkowicach utworzono teren ochrony bezpośredniej, o wymiarach $44\times 114\text{m}$, obejmujący ogrodzony teren stacji wodociągowej (przy ul. Leśnej), nie wyznaczono strefy ochrony pośredniej.

Woda wykazuje podwyższony poziom stężenia azotanów. Woda jest chlorowana i poddawana procesowi usuwania ponadnormatywnej ilości azotanów (automatyczna stacja jonitowa). Docelowo przewiduje się zaniechanie eksploatowania wód z tego ujęcia na cele związane ze zbiorowym zaopatrzeniem ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.

- w miejscowości Kłomnice

2 studniami głębinowymi zlokalizowanymi na działce nr ewid. 349, obr. Kłomnice, o głębokości odwiertu: 52m (przy zasobach eksploatacyjnych ujęcia $Q_e=165\text{m}^3/\text{h}$ przy depresji $Se=15-20\text{m}$).

Zgodnie z decyzją Dyrektora Zarządu Zlewni w Sieradzu PGW Wody Polskie Nr PO.ZUZ.5.421.8.2019.WS z dnia 23 maja 2019r. udzielono Gminie Kłomnice pozwolenia na pobór wody podziemnej: $Q_{\text{maxs}}=0,014\text{m}^3/\text{s}$, $Q_{\text{maxh}}=50\text{m}^3/\text{h}$, $Q_{\text{śrd}}=800\text{m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxr}}=328\,500\text{m}^3/\text{rok}$.

Na ujęciu w Kłomnicach zrealizowano wieżę ciśnień.

Wokół ujęcia wody w Kłomnicach

- utworzono decyzją Dyrektora Zarządu Zlewni w Sieradzu PGW Wody Polskie Nr PO.ZUZ.5.4100.104.2018.MC z dnia 12 października 2018r. strefę ochronną obejmującą teren ochrony bezpośredniej ujęcia, zlokalizowanego na działkach nr ewid. 349 i 348/3 w Kłomnicach, w kształcie prostokąta o wymiarach $41\times 58\text{m}$,
- nie wyznaczono zgodnie z przepisami prawa wodnego strefy ochrony pośredniej.

Ujmowana woda cechuje się bardzo dobrą jakością (nie wymaga uzdatniania i dezynfekowania). Woda jest jedynie sporadycznie chlorowana.

- w miejscowości Garnek,

2 studniami głębinowymi zlokalizowanymi na działce nr ewid. 2330/1, obr. Garnek, o głębokości odwiertu: 60m (przy zasobach eksploatacyjnych ujęcia $Q_e=54\text{m}^3/\text{h}$ przy depresji $Se=23,5\text{m}$).

Zgodnie z decyzją Dyrektora Zarządu Zlewni w Sieradzu PGW Wody Polskie Nr PO.ZUZ.5.421.9.2019.WS z dnia 24 maja 2019r. udzielono Gminie Kłomnice pozwolenia na pobór wody podziemnej: $Q_{\text{maxs}}=0,014\text{m}^3/\text{s}$, $Q_{\text{maxh}}=52\text{m}^3/\text{h}$, $Q_{\text{śrd}}=560\text{m}^3/\text{d}$, $Q_{\text{maxr}}=204\,400\text{m}^3/\text{rok}$.

Na ujęciu w Garnku zrealizowano wieżę ciśnień.

Wokół ujęcia wody w Garnku:

- utworzono decyzją Dyrektora Zarządu Zlewni w Sieradzu PGW Wody Polskie Nr PO.ZUZ.5.4100.15.2018.MC z dnia 13 lutego 2020r. strefę ochronną obejmującą teren ochrony bezpośredniej ujęcia, zlokalizowanego na działkach nr ewid. 2030/1, 2031/1, 2032/1 i 2033/1 w Garnku, w ramach istniejącego ogrodzenia o wymiarach $54\times 54\text{m}$,
- nie wyznaczono zgodnie z przepisami prawa wodnego strefy ochrony pośredniej.

Woda cechuje się bardzo dobrą jakością (nie wymaga uzdatniania i dezynfekowania). Woda jest jedynie sporadycznie chlorowana.

- w miejscowości Zdrowa,

2 studniami głębinowymi zlokalizowanymi na działkach nr ewid. 517 i 518, obr. Zdrowa, o głębokości odwiertu 100m, zabudowany kolumną filtrową – filtrem szczelinowym o długości 30m, o wydajności do 50m³/h i o głębokości odwiertu 100m, zabudowany kolumną filtrową – filtrem szczelinowym o długości 37m, o wydajności do 40m³/h 52m (przy zasobach eksploatacyjnych ujęcia Q_e=70m³/h przy depresji S_e=28,5-33,5m).

Zgodnie z decyzją Dyrektora Zarządu Zlewni w Sieradzu PGW Wody Polskie Nr PO.ZUZ.5.421.264.2019.KG z dnia 12 lipca 2019r. udzielono Gminie Kłomnice pozwolenia na pobór wody podziemnej: Q_{maxs}=0,013888m³/s, Q_{śrd}=598,35m³/d, Q_{maxr}=218 400m³/rok.

Jak wynika z dokumentacji hydrogeologicznej:

- proponowane jest utworzenia wokół każdej ze studni terenu ochrony bezpośredniej o kształcie kwadratu o bokach 5x5m, ogrodzonego – w granicach tych terenów będą się znajdować wyłącznie urządzenia związane z eksploatacją ujęcia,
- nie ma potrzeby ustanawiania strefy ochrony pośredniej.

Woda cechuje się bardzo dobrą jakością (nie wymaga uzdatniania i dezynfekowania)

2) Gospodarka ściekowa

Odprowadzanie ścieków z sołectw Gminy Kłomnice realizowane jest za pośrednictwem sieci kanalizacji sanitarnej, administrowanej przez Urząd Gminy.

Ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Kłomnicach, Hubach i Nieznanicach.

Oczyszczalnia w Kłomnicach została oddana do eksploatacji w 2000 r. Przepustowość oczyszczalni wynosi średnio 1050m³/d, maksymalnie 1365 m³/d, projektowana wydajność oczyszczalni 7517 m³/d.

Oczyszczalnia w Hubach została oddana do eksploatacji w 2010 r. Przepustowość oczyszczalni wynosi średnia 1065m³/d, maksymalna 1365m³/d, projektowana wydajność oczyszczalni 9828m³/d.

Oczyszczalnia ścieków w Nieznanicach - biologiczna oczyszczalnia 2x200 RLM oparta na reaktorach SBR o maksymalnej przepustowości oczyszczalni 40m³/d.

W granicach gminy Kłomnice wyznaczono:

- aglomerację Kłomnice – uchwałą Nr 210/XXV/2020 Rady Gminy Kłomnice z dnia 30 grudnia 2020r. w sprawie wyznaczenia Aglomeracji Kłomnice (Dz.Urz. Woj. Śląskiego poz. 9656) - o RLM 5904, planowane do wyznaczenia 5038, z oczyszczalnią ścieków komunalnych w Kłomnicach, obejmująca tereny zwartej zabudowy położone w: Kłomnicach, Lipiczach, Zawadzie, Zberezce, Michałowie, Bartkowicach, Konarach i Pacierzowie,
- aglomerację Huby - uchwałą Nr 209/XXV/2020 Rady Gminy Kłomnice z dnia 30 grudnia 2020r. w sprawie wyznaczenia Aglomeracji Huby (Dz.Urz. Woj. Śląskiego poz. 9655) - o RLM 2070, planowane do wyznaczenia 2526, z oczyszczalnią ścieków komunalnych w Hubach, obejmującą tereny zwartej zabudowy w: Hubach, Adamowie, Rzerzyczach i Skrzydlowie.

Aktualnie Gmina Kłomnice jest skanalizowana w 38,3%. Systemem kanalizacji sanitarnej objęte są: Kłomnice, Michałów, Bartkowice, Zawada, Zberezka, Konary, Pacierzów, Lipicze i ok. 50% Rzerzycz.

Z sieci kanalizacyjnej korzysta 7216 mieszkańców.

Łączna długość sieci kanalizacyjnej bez przyłączy wynosi 53,81 km (sieć grawitacyjna) i 12,5 km (sieć tłoczna), razem 66,3km.

Pozostałe ścieki komunalne gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (1943 zbiorników w 2019r.) i okresowo wywożone wozami asenizacyjnymi do gminnych oczyszczalni lub są oczyszczane w przydomowych oczyszczalniach ścieków (70 przydomowych oczyszczalni).

3) Odprowadzenie wód opadowych

Wody opadowe generalnie odprowadzane są powierzchniowo i za pośrednictwem rowów odwadniających. Nieliczne odcinki sieci kanalizacji deszczowej głównie służą odwadnianiu dróg.

4) Energetyka

Przez teren gminy Kłomnice przebiegają napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia:

- 400kV dwutorowa relacji Tucznawa-Rogowiec i Joachimów - Rogowiec 3,
- 220kV relacji Joachimów-Rogowiec 1,
- 220kV relacji Joachimów-Rogowiec 2,
- 110kV relacji Wrzosowa-Sobiecko (Radomsko), z odgałęzieniem do stacji SE Kłomnice,
- 110kV relacji Kłomnice - Gidle.

W granicach miejscowości Kłomnice, przy ul. Kolejowej zlokalizowana jest stacja 110/15kV SE "Kłomnice".

W granicach gminy rozbudowana jest sieć średnich i niskich napięć oraz stacji transformatorowych.

Część tych linii i stacji zlokalizowanych jest na terenach zagrożonych występowaniem szadzi katastrofalnej lub w granicach terenów leśnych.

Dla linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia, ze względu na ich moc (oddziaływanie powodowane przez promieniowanie elektromagnetyczne), zastosowane zabezpieczenia (możliwość wystąpienia zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi i obiektów budowanych oraz zagrożenia pożarowego) istnieje konieczność zachowania stref ograniczonego zagospodarowania o szerokości:

- 60m dla linii 400kV (po 30m z każdej strony od osi linii),
- 50m dla linii 220kV (po 25m z każdej strony od osi linii),
- 15m dla linii 110 kV (po 7,5m z każdej strony od osi linii).

5) Gazownictwo

W granicach gminy Kłomnice nie występuje sieć gazowa wysokoprężna.

Przez teren gminy Kłomnice przebiega przesyłowa sieć gazowa średniego ciśnienia:

- DN 350 relacji Częstochowa - Bobry
- DN25-350 w miejscowości Kłomnice.

W Kłomnicach jest zlokalizowana stacja gazowa pomiarowo-redukcyjna.

Sieć gazowa jest w dobrym stanie i zapewnia pokrycie zapotrzebowania na gaz dla istniejących i potencjalnych odbiorców paliwa gazowego.

Gmina Kłomnice nie posiada rozbudowanej sieci gazowniczej dystrybucyjnej.

Zgodnie z danymi z 2015 r. łączna długość sieci czynnej (rozdzielczej) to 20255 m. Aktualnie (dane 2019r.) 9,7% ludności korzysta z gazu przewodowego.

W miejscowościach, w których nie ma sieci gazowniczej, gospodarstwa domowe korzystają z gazu LPG.

6) Telekomunikacja

W granicach gminy dobrze rozwinięta jest sieć telekomunikacyjna, realizowane są sieci światłowodowe.

W gminie Kłomnice stacje bazowe telefonii komórkowej zlokalizowane są w: Kłomnicach (ul. Kolejowa), Michałowie (ul. Wspólna 10), Bartkowicach (ul. Szlachecka), Garnku (ul. Lisia); inne urządzenia przekątnikowe znajdują się m.in. w Adamowie (ul. Żabia), Skrzydlowie (ul. Główna).

7) Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami odbywa się zgodnie z ustawą o odpadach oraz ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminie. Gmina Kłomnice prowadzi w tym zakresie działania należące do jej kompetencji, w szczególności: prowadzi działania w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi (3953 właścicieli nieruchomości objętych jest systemem gospodarowania odpadami komunalnymi), prowadzi stację zlewną na oczyszczalni w Hubach (w 2015r. odebrano 12 592m³ ścieków bytowych) i przy oczyszczalni ścieków w Kłomnicach prowadzi stacjonarny Gminny Punkt Zbierania Odpadów Niebezpiecznych.

Centralnym obiektem gospodarki odpadami dla subregionu północnego województwa śląskiego jest Zakład Zagospodarowania Odpadów w Sobuczynie (gmina Poczesna). Odpady też - w zależności od ich rodzaju - są przekazywane do składowania lub przetwarzania innym jednostkom na terenie kraju.

W granicach gminy nie ma obiektów związanych ze składowaniem i przetwarzaniem odpadów (odzyskiem lub unieszkodliwianiem odpadów, w szczególności sortowni, kompostowni i spalarni, w szczególności nie działają instalacje do mechanicznego sortowania lub mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych); funkcjonują obiekty związane ze zbieraniem odpadów (złomu).

14. STAN ŚRODOWISKA

1) Budowa geologiczna, ruchy masowe ziemi

Gmina Kłomnice na przeważającym obszarze leży na Wyżynie Środkowo-Małopolskiej, w Niece Włoszczowskiej (stanowiącej północną część Niecki Miechowskiej zwanej również Niecką Nidziańską), w części północno-zachodniej znajduje się na granicy Wyżyny Śląsko-Krakowskiej.

W granicach gminy rozpoznano utwory jury, kredy i czwartorzędu.

Znaczący wpływ na budowę geologiczną ma położenie w stosunku do kopalnej doliny rzeki Warty.

W granicach gminy występuje duże zróżnicowanie morfologiczne podłoża czwartorzędu.

Niewielka zachodnia część gminy leży w obrębie wysoczyzny kredowej, rozległa wschodnia część położona jest w obrębie wschodniego skłonu tej wysoczyzny i rozległego obniżenia prawarty. Wysoczyzna zbudowana jest z monoklinalnie ułożonych warstw utworów kredy, z nachyleniem w kierunku północno-wschodnim. Utwory kredowe zalegają na nieprzepuszczalnych łałach marglistych i marglach stanowiących utwory jury górnej. Na znacznej powierzchni gminy występują w podłożu lub płytko pod przykryciem utworami czwartorzędowymi margle i opoki z wapienia. Utwory starszego podłoża (jury górnej) miejscowo występują na powierzchni lub pod nieznacznym przekryciem utworami czwartorzędowymi o zróżnicowanej miąższości (w rejonie Chorzenic, Witkowic i Rzerzycz).

Charakterystyczną cechą jest bardzo duża zmienność miąższości pokrywy czwartorzędowej wahającej się od kilku centymetrów do kilkunastu metrów (w rynnie pra-Warty osiąga 70 m).

Utwory czwartorzędowe budują głównie piaski i żwiry wodnolodowcowe zlodowacenia Odry. Niżej zalegają piaski terasy nadzalewowej (bałtyckiej) i namuły holocenijskie. Osady te są w dużej części zaglinione (ze względu na płytkie zaleganie podłoża marglistego).

Obszar gminy Kłomnice nie jest narażony na ruchy masowe ziemi.

Uwarunkowaniem dla lokalizacji zabudowy jest występowanie miejscowo zagłębień bezodpływowych o genezie krasowej. Formy krasu powierzchniowego rozwinęły się w marglistym podłożu i są widoczne na powierzchni, mimo zasypania utworami czwartorzędowymi. Wskazuje to na możliwość dalszego rozwoju zjawisk krasowych pod przykryciem czwartorzędowym, osiadania powierzchni i destabilizacji podłoża (w miejscach istniejących miejscowo bezodpływowych zagłębień terenowych).

2) Stan powierzchni ziemi, gleby, melioracje

Na terenie Gminy Kłomnice występuje duża różnorodność gleb. Litologia podłoża ma duże odzwierciedlenie w typach gleb, szczególnie na obszarze wysoczyzny. Na terenach wychodni kredowych wykształciły się rędziny brunatne lub rędziny próchniczne (rejon Witkowic, Skrzydlowa).

Pozostałe typy gleb związane są z utworami czwartorzędowymi, a ich zróżnicowanie uzależnione jest od warunków wilgotnościowych. Na terenach wyżej położonych zbudowanych z piasków i żwirów glacialnych, na suchym podłożu wykształciły się gleby bielcowe i pseudobielcowe (gleby te występują wyspowo, w większych kompleksach w północno-zachodniej części gminy).

Na utworach gliniastych i przy głębszym zaleganiu utworów węglanowych, wykształciły się gleby brunatne wyługowane. Niewielkie powierzchnie zajmują czarne ziemie zdegradowane - wykształciły się one w miejscach obniżen z płytkim poziomem wód gruntowych i pod lasami na utworach piaszczysto-gliniastych (generalnie są to gleby zakwaszone).

We wschodniej i południowej części gminy występują gleby torfowe i mułowo-torfowe - głównie w dnach dolin i obniżen z bardzo płytkim zaleganiem wód gruntowych. Wynika to często z nieprzepuszczalności podłoża. W miejscach zmeliorowanych następuje mineralizacja części organicznych, co prowadzi do ich przekształcania w gleby murszowo-mineralne i murszowate.

Melioracje na terenie gminy Kłomnice były wykonane w latach 50-tych - obecnie wymagają pilnej modernizacji lub odbudowy. Melioracje głównie były oparte o system rowów melioracyjnych i kanałów (realizowanych jako melioracje podstawowe i szczegółowe), w szczególności wzdłuż: Warty i Starej Warty, Kanału Warty, Młynówki, Wiercicy i Wiercicy Starej, Widzówki, Rowu od Pacierzowa i Rowu od Zdrowej. Długość rowów melioracyjnych naniesionych na mapy ewidencyjne wynosi w przybliżeniu ok. 332 km. Nie odzwierciedla to faktycznego zakresu melioracji - znacząca część rowów nie była wydzielona geodezyjnie lub oznaczona na mapach.

Dwa niewielkie obszarowo tereny gruntów ornych, położone w Nieznanicach, są zdrenowane.

3) Wielkość i jakość zasobów wodnych

Wody powierzchniowe - zasoby i stan wód powierzchniowych

Gmina Kłomnice jest położona w obszarze dorzecza rzeki Odry, w regionie wodnym rzeki Warty.

Zgodnie z aktualizacją Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry w latach 2016 -2021, obszar gminy Kłomnice odwadnia sieć rzeczna należąca do zlewni rzeki Warty:

- a) Ciek spod Rudnik (Rudniczanka, z kanałem Rudniczanki - zlewnia obejmuje: Chorzenice, Witkowice, Adamów, Huby, część Rzerzeczyc), kod JCWP PLRW60001618134, stanowiący potok nizinny lessowy lub gliniasty oraz naturalną część wód; cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i chemiczny; aktualny stan – zły, ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych – niezagrożone; działania podstawowe – porządkowanie systemu gospodarki ściekowej i realizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych;
- b) Kanał Warty ze Starą Wiercicą i Kanałem Lodowym (zlewnia obejmuje: część Garnka i Kuźnicę) - kod JCWP PLRW60001718149, stanowiący potok nizinny piaszczysty na utworach starogłacialnych oraz naturalną część wód; cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i chemiczny; aktualny stan - zły, ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych – niezagrożone; działania podstawowe – porządkowanie systemu gospodarki ściekowej i realizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych;
- c) Wiercica (z Rowami od Gordzielowa i Rowem od Jażwin - zlewnia obejmuje Chmielarze), kod JCWP PLRW600017181369, stanowiąca potok nizinny piaszczysty na utworach starogłacialnych oraz naturalną część wód; cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i chemiczny; aktualny stan – zły, ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożone; brak możliwości technicznych osiągnięcia celów środowiskowych przed 2021r – nie zidentyfikowano presji mających wpływ na obniżoną ocenę stanu chemicznego (w Chmielarzach stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu stężeń substancji priorytetowych); planuje się dokonanie rozpoznania przyczyn obniżonego stanu chemicznego w celu prawidłowego zaplanowania działań naprawczych; planuje się weryfikację Programu ochrony środowiska dla gminy w zakresie ograniczania emisji do atmosfery wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych; działania podstawowe – porządkowanie systemu gospodarki ściekowej; działania uzupełniające – przegląd pozwoleń wodnoprawnych;
- d) Bystra (z Rowem od Pacierzowa - zlewnia obejmuje: Zawadę, Konary, Pacierzów, część Karczewic, część Rzerzeczyc), kod JCWP PLRW600017181389, stanowiąca potok nizinny piaszczysty na utworach starogłacialnych oraz naturalną część wód; cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i chemiczny; aktualny stan – zły, ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych –zagrożone; brak możliwości technicznych i dysproporcjonalne koszty osiągnięcia celów środowiskowych przed 2021r – brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu, zaplanowanie i wdrożenie działań będzie generowało nieuzasadnione koszty; planuje się etapowanie działań mających na celu rozpoznanie jego przyczyn; działania podstawowe – porządkowanie systemu gospodarki ściekowej oraz kontrola użytkowników prywatnych i przedsiębiorstw; działania uzupełniające – monitoring;
- e) Widzówka (z Dopływem z Nieznanic i Rowem od Zdrowej - zlewnia obejmuje Kłomnice, część Bartkowic, Lipicze, Janaszów, Jamrozowiznę, Pustkowie Kłomnickie, Nieznanice, Zdrową), kod JCWP PLRW600016181549, stanowiąca potok nizinny lessowy lub gliniasty oraz naturalną część wód; cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i chemiczny; aktualny stan – zły, ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych – niezagrożone; działania podstawowe – porządkowanie systemu gospodarki ściekowej i realizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych;
- f) Pijawka (zlewnia obejmuje Kolonię Nieznanice), kod JCWP PLRW600016181569, stanowiąca potok nizinny lessowy lub gliniasty oraz naturalną część wód; cel środowiskowy – dobry stan ekologiczny i chemiczny; aktualny stan – zły, ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych – niezagrożone; działania podstawowe – porządkowanie systemu gospodarki ściekowej i realizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych;
- g) Wartę - od Wiercicy do Widzówki (z kanałem Młynówką, zlewnia obejmuje: teren między Garnkiem a Karczewicami, Śliwaków, część Zberezki), kod JCWP PLRW60001918153, stanowiącą rzekę nizinną piaszczysto-gliniastą oraz naturalną część wód; cel środowiskowy – bardzo dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny; aktualny stan – dobry, ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych – niezagrożone; działania podstawowe – porządkowanie systemu gospodarki ściekowej;

- h) Wartę - od Ciek spod Rudnik do Wiercicy (zlewnia obejmuje: Trzaskę, Rzeki Wielkie i Rzeki Małe), kod JCWP PLRW600019181359, stanowiącą rzekę nizinną piaszczysto-gliniastą oraz silnie zmienioną część wód; cel środowiskowy – dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny; aktualny stan – zły, ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożone; brak możliwości technicznych osiągnięcia celów środowiskowych przed 2021r – nie zidentyfikowano presji występujących przekroczeń wskaźników jakości (na punkcie kontrolnym w Rzekach Małych stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu stężeń substancji priorytetowych); rozpoznanie przyczyn zapewni realizacja na poziomie krajowym (utworzenie danych o zmianach hydromorfologicznych); planowane jest opracowanie dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania oraz opracowania krajowego programu reneturalizacji wód powierzchniowych; działania podstawowe – porządkowanie systemu gospodarki ściekowej; działania uzupełniające – analiza stanu zlewni;
- i) Wartę - od Zbiornika Poraj do Ciek spod Rudnik (zlewnia obejmuje Skrzydlów), kod JCWP PLRW60001918133, stanowiącą rzekę nizinną piaszczysto-gliniastą oraz silnie zmienioną część wód; cel środowiskowy – dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny; aktualny stan – zły, ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych – zagrożone; brak możliwości technicznych osiągnięcia celów środowiskowych przed 2021r – nie zidentyfikowano presji mających wpływ na obniżoną ocenę stanu chemicznego; planuje się dokonanie szczegółowego rozpoznania przyczyn obniżonego stanu chemicznego w celu prawidłowego zaplanowania działań naprawczych; planuje się weryfikację Programu ochrony środowiska dla gminy w zakresie ograniczania emisji do atmosfery wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych; działania podstawowe – porządkowanie systemu gospodarki ściekowej i realizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych; działania uzupełniające – przegląd pozwoleń wodnoprawnych.

Zgodnie z danymi Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach (ocena 2017/ 2018r)

- a) Ciek spod Rudnik: 2 klasa elementów biologicznych i fizykochemicznych; ocena stanu potencjału ekologicznego - umiarkowana, ocena stanu ogólnego – zła;
- b) Kanał Warty i Kanał Lodowy: 1 klasa elementów biologicznych, 2 klasa elementów fizykochemicznych; ocena stanu potencjału ekologicznego umiarkowana, ocena stanu ogólnego – zła;
- c) Wiercica: 5 klasa elementów biologicznych, ocena stanu chemicznego -poniżej stanu dobrego, ocena stanu ogólnego – zła;
- d) Bystra: 3 klasa elementów biologicznych, 2 klasa elementów fizykochemicznych, ocena stanu potencjału ekologicznego - umiarkowana, ocena stanu ogólnego – zła;
- e) Widzówka: 1 klasa elementów biologicznych, 2 klasa elementów fizykochemicznych; ocena stanu potencjału ekologicznego - umiarkowana, ocena stanu ogólnego – zła;
- f) Pijawka: 2 klasa elementów: biologicznych i fizykochemicznych; ocena stanu potencjału ekologicznego - dobra;
- g) Warta od Wiercicy do Widzówki: 3 klasa elementów biologicznych, 2 klasa elementów fizykochemicznych; ocena stanu potencjału ekologicznego umiarkowana, ocena stanu ogólnego – zła,
- h) Warta od Ciek spod Rudnik do Wiercicy: 3 klasa elementów biologicznych, ocena stanu chemicznego - poniżej stanu, ocena stanu ogólnego – zła;
- i) Warta - od Zbiornika Poraj do Ciek spod Rudnik: 3 klasa elementów: biologicznych, 2 klasa elementów fizykochemicznych; ocena stanu potencjału ekologicznego - umiarkowana, ocena stanu chemicznego - poniżej stanu dobrego, ocena stanu ogólnego – zła.

W granicach gminy, oprócz wód płynących występują wody powierzchniowe stojące - liczne zbiorniki wodne na ciekach wodnych lub stawy - pełniące funkcje melioracyjne, hodowlane, rekreacyjne.

W granicach gminy Kłomnice nie występują jednolite części wód powierzchniowych przeznaczone:

- a) do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,
- b) do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych,

Obszar gminy Kłomnice nie jest położony w granicach obszarów:

- a) przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym,
- b) wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych,
- c) przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, ustanowionych w ustawie o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.

Wody podziemne

Według mapy hydrologicznej Polski, teren gminy Kłomnice należy do jednostki hydrogeologicznej Region Nidziański z głównym poziomem wodonośnym szczelinowo-krasowym kredy górnej, połączonym z poziomem czwartorzędowym. Wody z poziomu górnokredowego zalicza się do wód na pograniczu wód słodkich i akrotopeg; wody są trójtoneowe typu wapniowo-wodorowęglanowo-siarczkowego; wody są średnio twarde - twardość ogólna ok. 361 mg/l - 535 mg/l, słabo zasadowe.

Gmina Kłomnice położona jest w środkowej części JCWP PLGW 600099 (poprzednio 650095).

Stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych jest oceniany jako dobry, niezagrożony.

Gmina Kłomnice jest położona w granicach dwu Głównych Zbiorników Wód Podziemnych - GZWP nr 326 Częstochowa E i GZWP 408 Niecka Miechowska.

Zgodnie z ustaleniami aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry w latach 2016 -2021 JCWP PLGW 600099: wykorzystywany jest do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia; cel środowiskowy - dobry stan chemiczny i dobry stan ilościowy; ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych – niezagrożona. Do podstawowych działań administracyjnych mających na celu utrzymanie celów środowiskowych dla JCWP wskazano: badanie i monitorowanie środowiska wodnego oraz sprawozdawczość z zakresu korzystania z wód.

W granicach gminy Kłomnice nie ustanowiono zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych.

Zasoby i stan wód podziemnych

Położenie gminy Kłomnice w strukturach geologicznych i hydrogeologicznych stwarza korzystne warunki dla poboru wód podziemnych. Udokumentowane zasoby wód podziemnych w pełni zaspokajają istniejące i perspektywiczne potrzeby gminy Kłomnice w wodę pitną i przemysłową.

Wody podziemne dla części ujęć są zaliczane do III klasy czystości, ze względu na zanieczyszczenie związkami azotu (Kłomnice, Witkowice). Wody spełniają wymagania stawiane w przepisach dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludność - za wyjątkiem ujęcia w Witkowicach, gdzie woda musi być uzdatniana.

Występujące zanieczyszczenia są spowodowane niekontrolowanym odprowadzeniem zanieczyszczeń do gruntu (zanieczyszczenia komunalne oraz zanieczyszczenia związane z prowadzoną hodowlą zwierząt i nawożeniem pól) oraz budową geologiczną podłoża (monoklinalnie ułożonych warstw, występującej łączności hydraulicznej poziomu czwartorzędowego z poziomem kredowym lub poziomem jurajskim, barku warstw izolujących między poziomami wodonośnymi).

Według badań monitoringowych sieci regionalnej z punktu pomiarowego w Kłomnicach K204/R wody podziemne w latach 2013 - 2015 utrzymywały III klasę jakości - ze względu na występujące Ca , NO_3 .

Dla terenu gminy Kłomnice, przy gospodarowaniu wodami, obowiązują (do czasu ich zmiany, wprowadzenia nowych lub utraty ich mocy na podstawie przepisów Prawa wodnego z 2017r.):

- a) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2016r. poz. 1967) - obowiązujące do 22 grudnia 2021r.
- b) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz. U. z 2016r. poz. 1938) - obowiązujące do 22 grudnia 2021r.
- c) akty prawa miejscowego - Rozporządzenia Dyrektora RZGW w Poznaniu z dnia:
  - 3 kwietnia 2014r. określające warunki korzystania z wód regionu wodnego Warty (Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2014r., poz. 1974, z 2017 r. poz. 4337) - obowiązujące do 22 grudnia 2021r.
  - 16 grudnia 2016r. w sprawie planu utrzymania wód w regionie wodnym Warty (Dz. Urz. Woj. Śląskiego z 2016r. poz. 6961).

Obszar gminy nie został wyznaczony jako wymagający sporządzenia warunków korzystania z wód zlewni.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy został przyjęty Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021r. (Dz.U. z 2021r. poz. 1615). Jak wynika z danych zawartych w tym dokumencie:

- a) obszar gminy Kłomnice jest położony na granicy obszarów umiarkowanie i silnie zagrożonych suszą hydrogeologiczną i suszą rolniczą (glebową),
- b) do planów miejscowych należy wprowadzać zapisy ograniczające zagrożenie suszą, w tym poprzez zagwarantowanie rezerwy pod nowe ujęcia wody oraz właściwe zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych (wprowadzenie różnych form retencji, rozwój infrastruktury zieleni).

4) Stan powietrza atmosferycznego

Uchwała nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 18 grudnia 2017r. Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji (Dz.Urz. Woj. Śląskiego, poz.7339) określa, że:

- a) Gmina Kłomnice znajduje się w strefie śląskiej PL 2405, dla której program ochrony powietrza opracowano ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych, docelowych lub celu długoterminowego: pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, benzo(α)pirenu i ozonu,
- b) do podstawowych źródeł zanieczyszczeń zalicza się emisję: powierzchniową (rozproszone źródła z indywidualnych systemów grzewczych), liniową (transport samochodowy), punktową (źródła pochodzące z przemysłu), niezorganizowaną (z obszarów przemysłu wydobywczego), z rolnictwa (z upraw oraz hodowli zwierząt) oraz naturalną z obszarów leśnych (powstawanie ozonu),
- c) główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu PM₁₀ i 2,5 mogącego zawierać substancje toksyczne (m.in. wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne - benzo(α)piren, metale ciężkie, dioksyny, furany) są: spalanie paliw w sektorze bytowo-gospodarczym, transport samochodowy (spalanie paliw, ścieranie opon, okładzin, nawierzchni dróg), źródła przemysłowe (spalanie paliw, źródła technologiczne, wydobywanie i przetwórstwo kopalin), pylenie traw, erozja gleb i skał,
- d) głównym źródłem powstawania benzo(α)pirenu jest niepełne spalanie paliw stałych w niskich temperaturach (300-600°C) w niskosprawnych kotłach grzewczych, spalanie odpadów w instalacjach do tego nie przeznaczonych, procesy przemysłowe (np. produkcja koksu, nawierzchni drogowych), pożary lasów, dym tytoniowy; nośnikiem benzo(α)pirenu jest pył zawieszony,
- e) ozon przy powierzchni ziemi powstaje w wyniku reakcji fotochemicznych tlenków azotu i lotnych związków organicznych, w wysokiej temperaturze, dużym nasłonecznieniu i wilgotności,
- f) do czynników klimatycznych mających wpływ na poziom substancji w powietrzu zalicza się: osłabienie prędkości wiatru, inwersję termiczną, spadek temperatury powietrza; w obszarach, gdzie duże znaczenie odgrywa emisja zanieczyszczeń z systemów grzewczych, zwiększenie stężenia substancji w powietrzu jest wprost proporcjonalne do obniżenia temperatury; czynnikiem wpływającym na poziom zanieczyszczeń powietrza jest ukształtowanie terenu (najkorzystniejsze warunki rozprzestrzeniania zanieczyszczeń panują na terenach płaskich, o dobrym przewietrzaniu),
- g) w gminie Kłomnice nie jest prowadzony monitoring powietrza; w gminie występują przekroczenia: docelowego poziomu stężenia średniorocznego benzo(α)pirenu (119,89 km², 12 368 osób, max. stężenie średnioroczne 3,56 ng/m³); w gminie nie występują przekroczenia: stężenia średnioroczne pyłu zawieszonego PM₁₀, stężenia 24-godzinne pyłu zawieszonego PM₁₀, stężenia średnioroczne pyłu zawieszonego PM_{2,5} i dopuszczalnej liczby dni z przekroczeniem poziomu docelowego stężenia 8-godzinnego ozonu (średniej pow. 120 ug/m³),
- h) z map rozkładu stężeń zanieczyszczeń wynika, że w gminie podwyższone poziomy pyłu PM₁₀ i 2,5 oraz benzo(α)pirenu występują na terenach zwartej zabudowy największych miejscowości gminy; obszar gminy jest narażony na zanieczyszczenie ozonem na stosunkowo niskim poziomie.

W programie ustalono zadania, dla osiągnięcia zakładanych celów środowiskowych – określono, że głównym kierunkiem działań powinna być redukcja emisji powierzchniowej (z indywidualnych systemów grzewczych) oraz emisji liniowej (pochodzących ze źródeł komunikacji samochodowej).

Podstawowe znaczenie w tym zakresie ma uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017r. (Dz.Urz. Woj. Śląskiego z 2017r. poz.2624) wprowadzająca na obszarze województwa śląskiego ograniczenia w.z. eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw .

Do innych podstawowych działań zalicza się działania: kontrolne, eliminacja niskosprawnych urządzeń, prowadzenie termomodernizacji budynków, poprawa płynności i zmniejszanie uciążliwości ruchu.

W zakresie planowania przestrzennego w programie wskazano na potrzebę wprowadzania do planów:

- a) zakazu bądź ograniczania możliwości lokalizowania obiektów o określonych funkcjach,
- b) zakazu lokalizacji obiektów/urządzeń i prowadzenia działalności gospodarczej mogącej powodować przekroczenia norm dopuszczalnych stężeń dla emitowanych zanieczyszczeń poza granice działek,
- c) ustaleń w zakresie zaopatrzenia w ciepło z nośników nie powodujących nadmiernej emisji PM₁₀,
- d) zapisów mających na celu zwiększenie obszarów zieleni pełniących funkcję ochronną, izolacyjną,
- e) rozplanowania zabudowy pod kątem zachowania przewietrzania,
- f) uwzględnianie centrów logistycznych na obrzeżach miast (eliminacja transportu ciężkiego z miast).

Uchwała nr VI/12/7/2019 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 26 sierpnia 2019r. w sprawie przyjęcia Programu ochrony powietrza dla strefy śląskiej mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych dwutlenku siarki w powietrzu (Dz.Urz. Woj. Śląskiego, poz. 5874) został uchwalony z powodu odnotowania w 2017r. przekroczeń dobowego poziomu dopuszczalnego dla dwutlenku siarki w powiecie żywieckim.

Jak wynika z przeprowadzonych analiz, przekroczenie to wystąpiło w okresie bardzo niekorzystnych warunków meteorologicznych - w okresie bardzo niskich temperatur, bardzo niskiej prędkości wiatru i dużego natężenia zanieczyszczeń powodowanych przez indywidualne systemy grzewcze.

Jak wynika z programu na terenie gminy Kłomnice nie są notowane przekroczenia dopuszczalnych stężeń dobowych i godzinowych dla SO_2 . W rejonie gminy Kłomnice podstawowym źródłem zanieczyszczeń SO_2 jest emisja powierzchniowa, największe stężenia zanieczyszczeń są notowane na terenach zwartej zabudowy, czynnikami wpływającymi niekorzystnie są ukształtowanie terenu (doliny rzeczne, niecki), złe warunki przewietrzania, stosowanie paliw niskiej jakości. Największym emitorem punktowym są zakłady przemysłowe (w tym cementownia) zlokalizowane w sąsiedniej gminie Rędziny.

Jak wynika z programu, głównym kierunkiem działań naprawczych powinna być redukcja emisji powierzchniowej - pochodzącej z indywidualnych systemów grzewczych.

Kluczową rolę dla skutecznej realizacji działań naprawczych wskazanych w programie odgrywa uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017r. wprowadzająca na obszarze województwa śląskiego ograniczenia w.z. eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Ustalenia programu są również obligatoryjne dla gminy Kłomnice, ze względu na jej położenie w granicach strefy śląskiej.

5) Występujące uciążliwości: hałas, vibracje i promieniowanie elektromagnetyczne

W granicach gminy Kłomnice źródłami hałasu są:

- a) źródła liniowe – należą do nich linie komunikacyjne (droga krajowa nr 91 oraz linia kolejowa),
- b) źródła punktowe – należą do nich zakłady produkcyjne, obiekty usługowe oraz rolnictwo.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego do roku 2023 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie (uchwała Nr VI/12/2019 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 26 sierpnia 2019r. - Dz.Urz. Woj. Śląskiego, poz.55875) nie obejmuje terenu gminy Kłomnice.

Brak jest dostępnych aktualnych badań poziomu hałasu dla dróg gminy Kłomnice, w tym dla DK91.

Jak wynika z map immisyjnych zwartych w Programie ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego do roku 2018 (uchwała Nr V/15/2015 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 16 listopada 2015r. - Dz.Urz. Woj. Śląskiego, poz.5949) na odcinku DK91 od Częstochowy do Kłomnic (do wiaduktu kolejowego), immisja hałasu wyniosła od osi drogi:

- a) dla L_{DWN} : 65-70dB - do 15m, 60-65dB - do 60-70m, 55- 60dB - do 120m (miejscami do 80-160m),
- b) dla L_N : 60-65db - do 15m, 55-60dB - do 40m, 50-55dB - do 80m.

Do działań mających na celu poprawę klimatu akustycznego zaliczono: remont nawierzchni dróg, ograniczanie prędkości pojazdów, tworzenie stref ruchu uspokojonego, niedopuszczanie do obudowy dróg obiektami mieszkalnymi, budowę: ekranów akustycznych, obwodnic lub dróg alternatywnych.

Jak wynika z badań i oceny klimatu akustycznego w wybranym rejonie linii kolejowej nr 1 na terenie gminy Kłomnice w 2018r. (dane GIOŚ), na odcinku od przejazdu kolejowego ul. Zdrowska do wiaduktu kolejowego ul. Częstochowska w Kłomnicach - brak przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem $L_{Aeq D}$ (w porze dziennej), wystąpiło przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem $L_{Aeq N}$ o 7,8 dB (w porze nocnej).

Terenem narażonym na drgania jest pas terenu wzdłuż linii kolejowej - na terenie płaskim, o średnich warunkach gruntowych oddziaływanie dotyczy terenu w odległości do 60m od osi skrajnego toru.

Prowadzony monitoring nie wykazuje zagrożenia promieniowaniem elektromagnetycznym na terenie gminy (natężenie pola elektrycznego 0,24V/m - pomiar w 2013r. przy kościele św. Marcina Kłomnicach). Podwyższony poziom promieniowania może wystąpić na terenach bezpośrednio przylegających do linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia oraz stacji 110/15 kV.

6) Klimat

Gmina Kłomnice położona jest w częstochowsko - kieleckiej dzielnicy klimatycznej o korzystnych warunkach klimatycznych.

W rejonie tym notuje się:

- średnioroczną temperaturę powietrza 7- 8,5°C,
- okres wegetacji 200 - 210 dni (jedna z większych wartości w Polsce),
- okres bezprzymrozkowy - 130-160 dni,
- długość zalegania okrywy śnieżnej - 60-80 dni,
- średnią liczbę dni z mgłą - 28 dni.

Mniej korzystne są warunki wilgotnościowe. Średnia suma opadów wynosi 650 - 700 mm z objawami niedoboru w miesiącach maj – sierpień.

Wilgotność względna powietrza wynosi w listopadzie – lutym 85-88%, w maju – lipcu 71–78%.

Wiąże się to z powstawaniem mgieł, występujących częściej w zimie, nad terenami wilgotnymi, dolinami i obniżeniami, niż nad obszarami suchymi i wyżej położonymi.

Największe zachmurzenie przypada na: listopad, grudzień i luty, najmniejsze na styczeń i wrzesień.

Przeważają wiatry zachodnie (18,8%) i południowo-zachodnie (17,8%); wiatry północno-wschodnie częściej występują w okresie zimy – 12,5%. Często występują okresy ciszy (22,4% obserwacji).

Warunki klimatyczne mają duże znaczenie dla stanu powietrza.

Do czynników klimatycznych mających wpływ na poziom substancji w powietrzu zalicza się: osłabienie prędkości wiatru, inwersję termiczną, spadek temperatury powietrza; czynnikiem wpływającym na poziom zanieczyszczeń powietrza jest ukształtowanie terenu.

Na przekroczenie dopuszczalnych wielkości zanieczyszczeń znaczący wpływ mają występujące mgły (przy zwiększonej wilgotności) oraz okresy bezwietrzne - najkorzystniejsze warunki panują na terenach płaskich, o dobrym przewietrzaniu.

WPŁYW ZMIAN KLIMATU NA RYZYKO POWODZIOWE

Charakterystyczne dla zmian klimatycznych w ostatnich okresach jest wzrost średnich temperatur.

Przeprowadzone analizy w ramach projektu KLIMADA oraz programu SPA 2020 nie wykazały znaczących zmian w przepływach maksymalnych rzek, przy dwukrotnym wzroście częstotliwości występowania zjawisk o charakterze ekstremalnym – susz i powodzi. Wiąże się to też z czynnikami antropogenicznymi – brakiem zapewnienia właściwego przepływu wód powodziowych i zbyt niskiej pojemności retencyjnej naturalnej i sztucznych zbiorników. Wzrost temperatur będzie oddziaływać pozytywnie poprzez zmniejszenia prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi roztopowych, powodując jednocześnie pogorszenie kondycji ekosystemów i struktury gleby.

7) Walory przyrodnicze - obiekty i obszary wymagające ochrony

Gmina Kłomnice nie wyróżnia się pod względem przyrodniczym, nie jest objęta powierzchniowymi prawnymi formami ochrony przyrody; prawnie chronione są pomniki przyrody ożywionej: 2 szt dębów szypułkowych w Janaszowie, dąb szypułkowy w Nieznanicach, brzoza żółta w Skrzydlowie.

Zgodnie z danymi GDOŚ (Instytut Biologii Ssaków PAN Białowieża 2011r.) tereny położone na południe od drogi Chmielarze - Garnek oraz tereny leśne i łąkowe położone na południe od Garnka obejmują projektowane korytarze ekologiczne (dot. zapewnienia łączności dużych ssaków lądowych).

Zgodnie z koncepcją regionalnej sieci korytarzy ekologicznych dla województwa śląskiego (J. Parusel, K. Skowrońska, A. Wower 2007r.) Gmina Kłomnice znajduje się w granicach korytarzy ekologicznych:

- ssaki kopytne "K/LO-N" przebiegający w dolinie rzeki Warty, położony we wschodniej i południowej części gminy, z fragmentem newralgicznym między miejscowościami Garnek i Karczewice oraz "K/LZ-N" obejmujący południowo-wschodnią część gminy(tereny leśne),
- ssaki drapieżne "D/JURA-N" przebiegający we wschodniej części gminy, w dolinie rzeki Warty, z fragmentem newralgicznym między miejscowościami Garnek i Karczewice,
- ptaki "Dolina górnej Warty" - korytarz regionalny, przebiegający w dolinie rzeki Warty, położony we wschodniej i południowej części gminy oraz obejmujący północno-wschodnią część gminy.

Korytarze ekologiczne przez ustawę o ochronie przyrody nie są zaliczone do form ochrony przyrody prawnie chronionych - stanowią obszary mające umożliwić migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Obszary te w Studium powinny być uwzględnione, w szczególności poprzez lokalizację nowych linii komunikacyjnych i infrastruktury technicznej w sposób umożliwiający migrację dziko żyjących zwierząt.

W granicach gminy Kłomnice ze względu na walory przyrodnicze szczególną ochroną należy objąć:

- dolinę Warty - korytarz ekologiczny, z unikatowymi odcinkami meandrujących cieków wodnych,
- tereny leśne oraz występujące cenne tereny zieleni, w tym parki podworskie i aleje przydrożne,
- zwarte obszary gruntów pochodzenia organicznego (tereny o największej bioróżnorodności).

W sąsiedztwie gminy Kłomnice najbliższej występują:

od strony południowo-zachodniej:

- Park Krajobrazowy Orlich Gniazd (gmina sąsiaduje z otuliną parku; granica parku > 1 km),
- obszar Natura 2000 Przełom Warty koło Mstowa (ponad 4,5 km),

od strony południowej:

- Park Krajobrazowy Stawki (otulina w odległości ponad 1km, a park ponad 2,5 km od granicy gminy Kłomnice),
- obszar Natura 2000 Wielki Las (w odległości ponad 5 km).

8) Walory krajobrazowe środowiska, w tym krajobrazu kulturowego

Rekomendacja i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym lub określenie przez audyt krajobrazowy granic krajobrazów priorytetowych

Dla terenu województwa śląskiego do końca *sierpnia 2021r.* nie sporządzono audytu krajobrazowego (nie wyznaczono granic krajobrazów priorytetowych).

Dominującym typem rzeźby terenu na obszarze gminy jest rzeźba niskofalista i niskopagórkowata zajmująca 68% powierzchni gminy. Rzeźba płaskorówninna zajmuje 32% powierzchni gminy.

W ukształtowaniu terenu Niecki Włoszczowskiej dominują rozległe obniżenia położone na wysokości od 210 m n.p.m. do ok. 260 m n.p.m. w zachodnim rejonie Witkowic i Nieznanic.

Występują tu formy pochodzenia : lodowcowego, wodnolodowcowego, rzeczno i eolitocznego.

Ponad obniżenia wznoszą się płaskowzgórza o wysokościach do 265 m n.p.m. na zachód od Witkowic.

Przeprowadzona waloryzacja krajobrazów kulturowych, z zastosowaniem kryteriów dotyczących:

- morfologii (struktury przyrodniczej i antropogenicznej),
- fizjonomii (formy),
- niematerialnych wartości krajobrazu wynikających ze sposobu jego użytkowania – naturalności, rzadkości, różnorodności, mozaikowości, reprezentatywności, kompozycji, piętrowości, wieloplanowości, zmienności fizjonomicznej, użytkowości, dawności (historyczności), autentyczności (rdzenności), unikatowości, wartości estetycznych, emocjonalnych i symbolicznych (bez względu na stopień dominacji składników przyrodniczych)

- pozwala na zaklasyfikowanie większości powierzchni gminy do krajobrazów kulturowych typowych lub przeciętnych.

Jedynym obszarem wskazanym jako obszar wymagający szczególnej ochrony i promocji, stanowi obszar doliny rzeki Warty, od granicy z gminą Mstów do ujścia rzeki Wiercicy - ze względu na występowanie unikatowych labiryntowych krajobrazów meandrującej doliny.

**15. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH
WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN, ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH
ORAZ UDOKUMENTOWANYCH KOMPLEKSÓW PODZIEMNEGO SKŁADOWANIA DWUTLENKU
WĘGLA
WYSTĘPOWANIE TERENÓW I OBSZARÓW GÓRNICZYCH**

1) Obszary naturalnych zagrożeń geologicznych

W granicach gminy Kłomnice nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych, w szczególności obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych. Lokalnie występują tereny o złożonych lub skomplikowanych warunkach gruntowych - dotyczy to stromych skarp rzeki Warty (w Rzekach Wielkich oraz Skrzydlowie), obszarów występowania gleb organicznych, w szczególności stale lub okresowo nawodnionych oraz miejscowo występujące formy krasu powierzchniowego w formie zagłębień bezodpływowych (zagrożone rozwojem form krasowych).

WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ZŁOŻ KOPALIN

W gminie Kłomnice występują udokumentowane złoża kopalin - kruszywa naturalnego (piasku):

- Karczewie I (złoże KN 17489) - w Karczewicach, na pow. 1,991ha w granicach działki nr ew. 175, o zasobach bilansowych w złożu w ilości ok. 272,9 tys. ton ; dokumentację geologiczną złoża zatwierdzono decyzją Nr OŚ.6528.2.2014-VI.KŁ-1 Starosty Częstochowskiego z 22 stycznia 2015r.
- Karczewice II (złoże KN 17973) - w Rzekach Małych, na pow. 1,0984ha, w granicach działki nr ew. 164, o zasobach bilansowych ok. 146,6 tys. ton ; dokumentację geologiczną złoża zatwierdzono decyzją Nr OŚ.6528.3.2015/2016-VI.KŁ-1 Starosty Częstochowskiego z 25 stycznia 2016r.

Złoża nie są objęte własnością górnictwem, eksploatacja złóż ma być prowadzona metodą odkrywkową, bez użycia środków strzałowych, w wielkości do 20 tys. m³ w roku kalendarzowym. Miąższość złóż wynosi od ok. 2 m do ok. 12m, przy grubości nadkładu od 0,4 m do 1,5m.

Złoża są zawodnione, przewiduje się eksploatację piasku "z wody" (bez odwadniania złóż).

2) Występowanie udokumentowanych zasobów wód podziemnych

Gmina Kłomnice położona jest w środkowej części JCWPd 99. W granicach tej jednostki występuje kilka udokumentowanych poziomów wodonośnych - w utworach czwartorzędowych (wody porowe w utworach piaszczystych i żwirowych), w utworach kredy górnej (wody szczelinowe w utworach węglanowych), w utworach kredy dolnej (wody porowe i szczelinowo-porowe w piaskach i piaskowcach), w osadach jury - w piaskach i piaskowcach jury środkowej i dolnej (wody szczelinowo-krasowe) i w węglanowych utworach jury górnej (wody szczelinowo-porowe) oraz w utworach triasu środkowego (wody szczelinowo-krasowe w utworach węglanowych).

Gmina Kłomnice jest położona w granicach Głównych Zbiorników Wód Podziemnych:

- nr 326 Częstochowa E (J3 - osady jury górnej, zbiornik szczelinowo-krasowy),
- nr 408 Niecka Miechowska (Cr3- utwory kredy górnej - zbiornik szczelinowy).

Dla zbiorników wód nie ustanowiono zgodnie z przepisami Prawa wodnego obszarów ochronnych.

3) Występowanie udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla

W granicach administracyjnych gminy Kłomnice nie występują udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla.

4) Występowanie terenów i obszarów górniczych

Na terenie o powierzchni 1,15 ha położonym w Karczewicach przy ul. Nadrzecznej, decyzją nr OŚ.VI.7512/2/2005 Starosty Powiatowego w Częstochowie z dnia 2 maja 2005r. wydano koncesję na prowadzenie eksploatacji kruszywa naturalnego - piasku - ze złoża "Karczewice" (KN 6978). W decyzji tej ustalono granice terenu i obszaru górnictwa. Termin ważności decyzji określono na 4 maja 2020r.

Eksploatacja piasku na tym terenie została zakończona 31 grudnia 2009r.

Złożo "Karczewice" zostało wyeksploatowane, zasoby złoża zostały rozliczone, a złożo zostało skreślone z bilansu zasobów. Zakład górniczy został zlikwidowany a tereny po prowadzonej eksploatacji zostały zrehabilitowane - w miejscu po prowadzonej eksploatacji piasku utworzono zbiornik wodny.

Na terenie o powierzchni 1,99ha położonym w granicach działki nr 175 w Karczewicach decyzją nr OŚ.6522.2./2015/2016-VI.KŁ-1-PK Starosty Częstochowskiego z dnia 14 października 2016r. wydano koncesję na wydobywanie kopalin ze złoża "Karczewie I" i ustalono granice terenu i obszaru górnictwa. Termin ważności decyzji określono na 30 października 2031r.

16. WYMAGANIA DOTYCZĄCE OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego sporządzonymi na podstawie ustawy Prawo wodne, tereny położone w dolinie rzek Warty i Wiercicy (z uwzględnieniem zmian dokonanych w 2002r. na mapach opracowanych w II cyklu planistycznym obejmujących dolinę rzeki Wiercicy), są położone w granicach obszarów:

- szczególnego zagrożenia powodzią: o wysokim prawdopodobieństwie powodzi (10% - raz na 10 lat) i o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (wynoszącym 1% - raz na 100 lat),
- o niskim prawdopodobieństwie powodzi (wynoszącym 0,2% - raz na 500 lat).

Wymienione powyżej obszary obejmują:

- niezabudowane grunty rolne, w większości nie wykorzystywane dla prowadzenia produkcji rolnej tereny łąk i pastwisk - w znaczącej części zadrzewione lub zakrzaczone,
- istniejące lasy - w rejonie: Chmielarzy, Garnka, Karczewic, Pacierzowa, Skrzydlowa i Śliwakowa,
- pojedyncze działki zabudowane lub dla których ustalono lokalizację zabudowy mieszkaniowej lub zagrodowej, w miejscowościach: Chmielarze, Garnek (ul. Zachodnia, Południowa, Główna, Błonie, Rolnicza i droga ozn. nr 230), Karczewice (ul. Nadrzeczna i Wolności), Kuźnica, Rzeki Małe, Skrzydlów (ul. Nadrzeczna), Śliwaków, Zawada (ul. Sobieskiego, Kościuszki i Łąkowa),
- tereny istniejącej zabudowy produkcyjnej - w miejscowościach: Rzeki Małe (przy rzece Warcie), Garnek (przy ul. Rolniczej i Południowej), Zawada (przy ul. Kościuszki),
- tereny wypoczynku, rekreacji lub agroturystyki - w miejscowościach Garnek, Karczewice, Zawada,
- tereny istniejącej infrastruktury - dróg publicznych, napowietrznych linii el-en WN, SN i NN,
- tereny istniejących małych elektrowni wodnych, zbiorników wodnych, stawów,
- tereny niezabudowane, przeznaczone w planie z 2016r. na cele budowlane (obejmujące tereny w: Garnku, Karczewicach, Kuźnicy, Rzekach Małych, Zawadzie) oraz do zalesienia (obejmujące znaczące powierzchniowo obszary szczególnego zagrożenia powodzią).

W granicach gminy Kłomnice nie występują wały przeciwpowodziowe i obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wałów przeciwpowodziowych.

Na głównych ciekach wodnych zlokalizowane są obiekty hydrotechniczne (jazy, śluzy, progi, w tym progi na Warcie w Zawadzie i w Karczewicach) oraz małe elektrownie wodne. Stan tych obiektów jest zróżnicowany, w części nie są właściwie utrzymywane. W rejonie Śliwakowa występują szkody powodziowe - istnieje konieczność rozdziału wód rzek Warty na właściwe koryto oraz Kanał Młynówki.

Na terenie gminy Kłomnice występują obszary o dużej retencji naturalnej (tereny leśne, podmokłe łąki), jednak generalnie wody nie są retencjonowane w odpowiednim stopniu (niski udział terenów zalesionych, nieodpowiedni stan urządzeń melioracyjnych, mała pojemność zbiorników wodnych).

Zgodnie z przepisami o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym:

- w studium określa się: w uwarunkowaniach - wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej, w kierunkach zagospodarowania przestrzennego - obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na rysunku studium - granice obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi,
- w planach określa się: zgodnie z ustawą - granice i sposoby zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, zgodnie z rozporządzeniem – w części tekstowej ustalenia dotyczące granic i sposobów zagospodarowania terenów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, na rysunku granice terenów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.

W Prawie wodnym z 2017r. zawarte są zakazy i ograniczenia dotyczące możliwości zabudowy i zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Zakazy te mają charakter powszechny i obowiązują niezależnie od ustaleń wprowadzonych w dokumentach planistycznych gmin, obejmują one zakaz: gromadzenia odchodów zwierzęcych, środków chemicznych a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów oraz lokalizowania nowych cmentarzy. Nie jest to norma bezwzględna - jednocześnie w przepisach ustawy Prawo wodne określono zasady uzyskiwania zgód na wykonanie określonych robót i czynności na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią.

W celu zapewnienia właściwych warunków przepływu wód powodziowych właściwy organ może w drodze decyzji nakazać usunięcia drzew lub krzewów na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Z przepisów z zakresu Prawa wodnego wynika, że w celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią w opracowaniach planistycznych istnieje obowiązek uwzględnienia obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz zakazów i ograniczeń wprowadzonych Prawem wodnym. W zakresie tym należy uwzględnić: prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi, poziom zagrożenia powodziowego oraz aktualne ukształtowanie i zagospodarowanie terenów a także dotychczasowe przeznaczenie terenów położonych w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

W opracowaniach planistycznych należy ujawnić granice obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, ponadto w Studium wymagane jest przedstawienie informacji o zasadach zagospodarowania, a w planach określenie wymagań oraz warunków dla planowanej zabudowy i zagospodarowania tych terenów. Dla ochrony przed powodzią wymagane jest m.in. odpowiednie kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, w szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Na obszarach tych w planach miejscowych powinno się ograniczyć możliwość wykonywania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe (w szczególności w zakresie: budowy obiektów budowlanych i urządzeń wodnych, sadzenia drzew i krzewów, zmiany ukształtowania terenu lub składowania materiałów a także lokalizacji inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko).

Rada Ministrów rozporządzeniem z dnia 18 października 2016r. przyjęła Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz.U. z 2016r. poz. 1938). Jak wynika z przyjętego programu:

- w regionie wodnym Warty dominują wezbrania wczesnowiosenne (skutek gwałtownego topnienia śniegu), a zalania terenu następują najczęściej na skutek powstania naturalnego lub sztucznego zatoru na cieku; wezbrania letnie opadowe mają drugorzędny charakter; wezbrania roztopowe występują na rozległych obszarach, a wezbrania opadowe mają najczęściej mają charakter lokalny,
- gmina Kłomnice nie została określona jako obszar o najwyższym, bardzo wysokim i wysokim poziomie ryzyka powodziowego (biorąc pod uwagę kryteria – stopień występowania zintegrowanego ryzyka powodziowego, zagrożenia zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz prowadzenia działalności gospodarczej),
- w rejonie gminy Kłomnice nie występują ciekі istotne dla zachowania ciągłości morfologicznej, w tym stanowiące najważniejsze korytarze migracyjne ryb, ich tarlisk i dorastania form młodocianych,
- w regionie wodnym Warty podstawowe znaczenie dla ochrony przeciwpowodziowej i ograniczenia ryzyka powodzi mają prace utrzymaniowe, w szczególności mające na celu dostosowanie koryta wód powodziowych do wielkości przepływów obejmujące: wykaszanie i usuwanie zbędnych roślin (w tym drzew i krzewów) z dna i brzegów cieków wodnych oraz z przekrojów mostowych, udrażnianie przepływu wód powierzchniowych poprzez: usuwanie przeszkód naturalnych lub wynikających z działalności człowieka (w tym zatorów, namulów, rumoszu), zasypywanie wyrw w brzegach i dnie oraz ich likwidację przez zabudowę biologiczną,
- do najważniejszych technicznych środków ochrony przeciwpowodziowej zalicza się zapewnienie odpowiedniego stanu technicznego i bezpieczeństwa budowli piętrzących wodę stale lub okresowo wraz z remontem lub konserwacją budowli regulacyjnych i urządzeń wodnych,
- dla zahamowania wzrostu ryzyka powodziowego podstawowe znaczenie ma zwiększenie zdolności retencyjnej regionu (zwiększenie retencji terenów zabudowanych, rolnych i leśnych, w tym przez zwiększenie bioróżnorodności, zwiększenie pojemności powodziowej w zbiornikach retencyjnych, dostosowanie systemów melioracji do potrzeb ochrony przeciwpowodziowej),
- priorytetowe znaczenie dla zahamowania wzrostu i obniżenia istniejącego ryzyka powodziowego ma wspieranie działań nietechnicznych: poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym; ograniczenie wrażliwości obiektów i społeczności na zagrożenie powodziowe (stosowanie materiałów wodoodpornych i rozwiązań konstrukcyjnych zapewniających zwiększoną odporność nieruchomości na zalanie, uszczelnianie budynków, trwałe zabezpieczenie terenu przy budynkach); unikanie wzrostu i ograniczanie istniejącego zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią (szczególnie w zakresie budowy obiektów: służących osobom o ograniczonej mobilności lub możliwości podejmowania decyzji, zagrażających środowisku, infrastrukturalnych, użyteczności publicznej); unikanie wzrostu oraz określenie warunków zagospodarowania obszarów o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi.

17. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH

17.1 W granicach administracyjnych gminy Kłomnice, na podstawie przepisów z zakresu:

- 1) ustawy Prawo geologiczne i górnicze chronione są:
  - a) udokumentowane złoża kopalin: Karczewie I w Karczewicach, Karczewice II w Rzekach Małych,
  - b) tereny i obszary górnicze: Karczewie I;
- 2) ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych chronione są:
  - a) grunty rolne stanowiące użytki rolne II i III klasy bonitacyjnej,
  - b) grunty leśne, w tym grunty leśne stanowiące własność Skarbu Państwa,
  - c) grunty rolne stanowiące użytki rolne klasy IV - VI wytworzone z gleb pochodzenia organicznego;
- 3) ustawy Prawo wodne chronione są:
  - a) obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
  - b) tereny ochrony bezpośredniej ujęć wód podziemnych;
- 4) ustawy o ochronie przyrody chronione są pomniki przyrody ożywionej:
  - a) 2 szt dębów szypułkowych - Uchwałą nr 56/VIII/07 Rady Gminy Kłomnice z dnia 12 lipca 2007r. (Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 142, poz 2842),
  - b) dąb szypułkowy - Rozporządzeniem nr 4/04 Wojewody Śląskiego z dnia 10 lutego 2004r. (Dz. Urz. Woj. Śląskiego Nr 10, poz 395),
  - c) brzoza żółta - Rozporządzeniem nr 23/94 Wojewody Częstochowskiego z dnia 30 grudnia 1994r., zm. Rozporządzeniem nr 4/96 Wojewody Częstochowskiego z dnia 6 lutego 1996r. (Dz. Urz. Woj. Częstochowskiego nr 2, poz. 5.);
- 5) ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami chronione są: tereny i obiekty wpisane do rejestru zabytków i do gminnej ewidencji zabytków oraz zabytki archeologiczne.

17.2 W granicach gminy Kłomnice występują obiekty i obszary, dla których przepisy wprowadzają ograniczenia w zagospodarowaniu terenów przylegających; w szczególności na podstawie:

- 1) rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. Nr 52, poz. 315):
  - a) w odległości 500m od granicy cmentarza obowiązuje zakaz lokalizacji ujęć wody służących jako źródło zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia i potrzeb gospodarczych,
  - b) w odległości 50 m i 150 m od granicy cmentarza wymagane jest wprowadzenie stref ochrony sanitarnej (ograniczeń dla lokalizacji studni i zabudowy określonego rodzaju);
- 2) ustawy o drogach publicznych - w zakresie lokalizacji obiektów budowlanych w sąsiedztwie dróg,
- 3) ustawy z dnia 28 marca 2003r. o transporcie kolejowym (Dz.U. z 2020r. poz. 1043, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008r. w.s. wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zastłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych (Dz.U. z 2020r. poz. 1247) - zakresie usytuowania obiektów i zieleni oraz prowadzenia prac ziemnych przy linii kolejowej,
- 4) rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013r. w.s. warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. z 2013r. poz. 640) - w zakresie szerokości stref kontrolowanych wokół gazociągów oraz ograniczeń w zakresie lokalizacji obiektów i zieleni w sąsiedztwie gazociągów i stacji gazowych,
- 5) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004r. w.s. szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt (Dz.U. Nr 158, poz. 1657) - w zakresie wymaganej odległości 150m od siedzib ludzkich, obiektów użyteczności publicznej, zakładów produkujących produkty pochodzenia zwierzęcego i miejsc gromadzenia zwierząt,
- 6) ustawy z dnia 20 maja 2016r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz.U. z 2021r. poz. 724) - w zakresie usytuowania budynków mieszkalnych i elektrowni wiatrowych.

W granicach gminy Rędziny zlokalizowane jest lotnisko Rudniki k/Częstochowy (EPRU) wpisane do rejestru lotnisk cywilnych pod numerem 58 jako lotnisko publiczne o ograniczonej certyfikacji.

W granicach gminy Kłomnice nie obowiązują zakazy i ograniczenia wprowadzone obowiązującymi przepisami Prawa lotniczego, w tym ograniczenia w zakresie wysokości obiektów budowlanych oraz naturalnych w otoczeniu lotniska - wyznaczonych przez powierzchnie ograniczające.